

Treball de fi de grau

Títol

Femen: el poder dels mugrons en el segle XXI

Autor/a

Amelia Pijuán Tuduri

Tutor/a

Juana Gallego Ayala

Departament	Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura
Grau	Periodisme
Tipus de TFG	Recerca
Data	2 de juny del 2015

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:

Femen: el poder dels mugrons en el segle XXI

Castellà:

Femen: el poder de los pezones en el siglo XXI

Anglès:

Femen: the power of nipples in the XXI century

Autor/a:

Amelia Pijuán Tuduri

Tutor/a:

Juana Gallego Ayala

Curs:

2014/2015

Grau:

Periodisme

Paraules clau (mínim 3)

Català:

Femen, Mitjans de comunicació, Feminisme, Sextremisme

Castellà:

Femen, Medios de comunicación, Feminismo, Sextremismo

Anglès:

Femen, Mass Media, Feminism, Sextremism

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:

El treball pretèn realitzar una anàlisi del tractament del moviment feminista Femen, creat el 2008, en sis mitjans de comunicació internacionals, a partir de la cobertura de diferents accions de protestes realitzades entre el 2012 i el 2014. Inclou una síntesi i contextualització de la història del feminisme i de Femen, així com una relació de les seves accions amb el que s'ha publicat posteriorment en els mitjans de comunicació.

Castellà:

El trabajo pretende realizar un análisis del tratamiento del movimiento feminista Femen, creado el 2008, en seis medios de comunicación internacionales, a partir de la cobertura de diferentes acciones de protesta realizadas entre el 2012 y el 2014. Incluye una síntesis y contextualización de la historia del feminismo y de Femen, así como una relación de sus acciones con lo que se ha publicado posteriormente en los medios.

Anglès:

The purpose of this research is to analyse the media treatment of the feminist movement Femen, which was founded) in 2008, based on the coverage in six international media of several protests carried out from 2012 to 2014. After summarising and contextualising Femen and feminism history, this thesis addresses the connection between the actions of the Femen movement and what was subsequently published in the media.

Compromís d'obra original*

L'ESTUDIANT QUE PRESENTA AQUEST TREBALL DECLARA QUE:

1. Aquest treball és original i no està plagiat, en part o totalment
2. Les fonts han estat convenientment citades i referenciades
3. Aquest treball no s'ha presentat prèviament a aquesta Universitat o d'altres

I perquè així consti, afegeix a aquesta plana el seu nom i cognoms i el signa:

Amelia Pijuán Tuduri

*Aquest full s'ha d'imprimir i lliurar en mà al tutor abans la presentació oral

ÍNDEX

1. Introducció	pàg. 2
2. Marc teòric	pàg. 3
2.1. El despertar del feminisme	pàg. 3
2.1.1. L'esfera privada	pàg. 3
2.2. Del feminisme il·lustrat a la lluita pel vot	pàg. 6
2.2.1. Desobediència civil	pàg. 7
2.3. Fora sostenidors	pàg. 9
2.3.1. Contra els concursos de bellesa	pàg. 12
2.3.2. Ros contra Wade	pàg. 13
2.3.3. Mares i Àvies de la Plaza de Mayo	pàg. 13
2.3.4. Embrace Greenham Common	pàg. 14
2.3.5. Mujeres de Negro	pàg. 15
2.3.6. Women on Waves	pàg. 15
2.3.7. Desobediència civil: autoinculpacions	pàg. 15
3. Femen: el poder dels mugrons en el segle XXI	pàg. 17
3.1. Mercantilització del cos	pàg. 18
3.2. L'aparició de Femen	pàg. 20
3.3. Despullant Femen	pàg. 22
3.3.1. Contra qui lluita Femen?	pàg. 23
3.3.2. Salt mediàtic definitiu	pàg. 24
3.3.3. Extensió del moviment	pàg. 25
3.4. Ukraine is not a brothel	pàg. 26
4. Estudi del tractament de Femen en els mitjans	pàg. 28
4.1. Objecte d'estudi	pàg. 29
4.2. Criteris metodològics	pàg. 29
4.3. Procediment	pàg. 30
4.4. Justificació dels mitjans	pàg. 31
5. Investigació de camp	pàg. 35
5.1. Eurocopa 2012	pàg. 36
5.2. Fira Industrial de Hannover	pàg. 48
5.3. Amina abandona Femen	pàg. 66

5.4. Avortament és sagrat	pàg. 74
5.5. Contra Rouco Varela	pàg. 86
6. Síntesi final	pàg. 96
7. Bibliografia	pàg. 99
8. Annexos	pàg. 103

Introducció

En ple 2015, vivim en una societat fragmentada i classificada que pretén viure en igualtat, però on les diferències són la nostra marca característica: diferència de classe, diferència salarial, de gènere, de religió, nivells d'influència, esferes de poder i elements intocables. Això per una banda, després trobem les pautes que ens marquen. La cultura occidental viu en una bombolla en la qual ser laic, de classe mitja i conformista sembla la combinació ideal. S'estableixen uns patrons bàsics per a garantir el funcionament de la societat, on uns agents poderosos estableixen l'ordre, uns altres s'encarreguen de la gestió del país i uns tercers marquen el ritme de la batuta amb el control de l'economia. No obstant això, el sistema, per molt que ens l'imposin, no funciona, o no funciona com ens agradaria.

L'1% de la població més rica posseeix el poder econòmic del 99% restant, els moviments radicals s'accentuen (atacs jihadistes, guerrilles a l'Àfrica...), sorgeixen partits polítics més extremistes, 2.200 milions de persones de tot el món viuen en situació de pobresa i les guerres no són coses del passat, sinó un tema recurrent en els nostre dia a dia –encara que ens sembli que estan molt lluny-.

Si viatgem a més de 3.000 quilòmetres a l'est, trobem un dels països que protagonitza els conflictes més recents que surten en els noticiaris. El nom d'Ucraïna ressona en els nostres mitjans per dos principals motius: la guerra contra Rússia pel control de la península de Crimea i el naixement d'un moviment feminista que ha revolucionat els sectors més conservadors, les noies de Femen. Fa més de set anys que els mitjans de comunicació es dediquen a repetir les mateixes imatges sobre elles. Pits. Nuesa. Crits. Ràbia. No resistència. S'ha dit de tot sobre elles, que són unes radicals, que no saben el que fan, que són massa joves, que criden sense cap motiu, que són extremistes. Però els mitjans no estan atents a la no-violència que prediquen, no diuen el que realment ha ocorregut: que unes poques dones -i joves- han creuat la línia del que és políticament correcte i han desestabilitzat les pautes establertes. D'elles tracta aquest treball de recerca.

2. MARC TEÒRIC: L'ORIGEN DE LES LLUITES FEMINISTES

2.1. El despertar del feminisme

La paraula trencar requereix una acció de força, de contacte físic i contundent. Requereix certa violència per part de qui comet l'acció, marca un abans i un després. Sembla quasi impossible imaginar un canvi en el món que requereixi un acte més violent encara que les descolonitzacions, les dues guerres mundials, la Guerra Freda, i els milers de guerres a petita escala que es produeixen d'ençà que la humanitat despertà el seu instint de conservació. No obstant això, més de tres segles d'història ens ensenyen que hi ha una alternativa, que un canvi és possible sense haver d'aplicar ni un gram de violència. I un dels moviments que es caracteritzà per aquesta no-violència fou el d'elles, les feministes.

Les primeres mostres del feminisme van aparèixer al voltant del segle XVIII, quan la Il·lustració va arrelar en els pensaments i creences dels homes. Nombrosos pensadors i algunes pensadores van fer una passa endavant per assegurar la igualtat i els drets bàsics dels ciutadans. El "segle de les llums" havia de portar el progrés a la humanitat a partir de la raó, l'educació i la ciència. Però entre tanta racionalitat i igualtat, la majoria d'homes es van oblidar de les dones.

2.1.1. L'esfera privada

Filòsofs com Jürgen Habermas (1929) van dividir el món social en dues esferes: la pública i la privada. A l'esfera pública es desenvolupaven totes les interaccions socials, polítiques i afectives que seguien un patró establert i una conducta adequada. L'esfera pública fou el lloc per excel·lència de les idees, del *qui som*. Era l'espai on es reflectia la imatge que es volia transmetre i on es necessitava que se'ns legitimés. D'igual manera, era l'espai il·luminat i conegut.

L'espai privat era l'espai domèstic, on es podia ser lliure de ser com un volgués ser, implicava privacitat, deixar enrere la rigidesa dels patrons que imposava la societat. A l'esfera privada manava el cos i on es relacionava, era l'espai on es responia *què som?*, segons Hannah Arendt (1958). Els homes van col·locar a les dones a l'esfera privada i no les deixaren sortir d'aquell àmbit.

El liberalisme construeix l'esfera privada com aquella on els individus, amb iguals drets però en condicions de poder asimètriques, regulen sols i lliurement els seus propis conflictes i diferències. En realitat, tot i proclamar la igualtat de drets, la desigualtat i l'opressió són les que en molts casos caracteritzen les relacions que allà es teixeixen [...] A l'esfera domèstica, el principi d'igualtat subjacent al concepte de ciutadania es suspèn, així com se suspèn la cerca de consens i l'establiment d'acords per la via del diàleg. A casa, qui pren les decisions sense consulta prèvia és el pare, i la veu del pare és, per 'natura' i de forma inqüestionable, Llei.

(Obregón, 1999, p.31)

Però inclús abans de les declaracions d'aquests filòsofs, la figura de la dona era l'equivalent a un zero a l'esquerra quan es tractava d'erigir-se com a *companya* de l'home. La dona no tenia cap decisió política, ni econòmica, ni social; el seu paper era el d'un mer instrument creat per la natura per assegurar la supervivència de la raça humana, cuidar als nens i assegurar el plaer dels homes. En aquest context, van començar a sorgir petits ginys revolucionaris, en forma de llibres i reivindicacions, que si bé no es tractaven d'accions físiques, eren una forma de lluita. Ja el 1673 trobem una petita contribució masculina. L'obra de François Poullain de la Barre, *De l'égalité des sexes* (1673), sostenia que la subordinació de les dones no era una qüestió biològica –com havia apuntat el corrent de pensament del determinisme biològic-, sinó que l'origen de la desigualtat radicava en la societat.

El triomf dels homes en la Revolució Francesa provocà que moltes dones obrissin els ulls i s'articulessin políticament per aconseguir els mateixos drets que se'ls estaven negant sense cap justificació, tot i que Olympia de Gouges no ho pogués veure perquè va ser guillotmada en declarar *Els drets de la dona i la ciutadana* (1791). La joia d'aquesta lluita intel·lectual va ser, tanmateix, l'obra de l'anglesa Mary Wollstonecraft, qui va escriure *Vindicación de los Derechos de la Mujer* el 1792. En l'obra no només es denunciava les manifestes desigualtats entre homes i dones, sinó que s'evidenciava un problema d'estructura social, que tenia el nom de Gènere, encara que en aquell moment no existís aquest concepte en el sentit en què avui el coneixem. En la seva obra, Wollstonecraft (1792) afirmava que els pensadors de l'època – Rousseau i companyia- “han contribuït a fer les dones els membres més inútils de la societat”, insistint en convertir-les en quelcom *agradable*. Ella advocava per l'educació de les dones de la mateixa forma que s'educava els homes.

Però haurien de passar molts anys abans que les dones comencessin a mobilitzar-se de ben de veres. El 1848 es va celebrar a la localitat de Seneca Falls (Nova York), la primera convenció sobre els drets de la dona dels EUA, que va concloure amb la publicació de la *Declaració de sentiments de Seneca Falls*. Com explica Alicia Miyares (1999), la Declaració de Seneca Falls emulava la Declaració d'independència dels Estats Units –un document que enumera els drets de la vida, la llibertat i la recerca de la felicitat com a drets inalienables–, denunciant les restriccions a les quals estaven sotmeses les dones: prohibició del vot, impossibilitat de presentar-se a les eleccions, als càrrecs públics, prohibida l'afiliació a les organitzacions o l'assistència a reunions polítiques. La reivindicació social té els seus orígens en el primer Congrés en contra de l'esclavitud, celebrat el 1837 a Nova York, on les germanes Grimké denunciaven que l'Església contribuïa a perpetuar la situació d'esclavatge. La resposta per part dels pastors de les congregacions va ser contundent: esgrimien que les dones no tenien cap dret a opinar –i molt menys influir– en assumptes de caràcter públic. Aquesta reacció tan extremista va calar en la ment de moltes dones, que pensaven que cada vegada era més necessari un canvi. Fou en una convenció mundial contra l'esclavitud on es van conèixer les impulsores de la Declaració de Seneca Falls, Elizabeth Cady i Lucretia Mott. Elles dues, setanta dones i tres homes, van reunir-se per estudiar la situació legal i social de la dona d'aquell moment i van concloure l'assemblea amb la redacció de la Declaració de Sentiments. El document tenia dos grans pilars: per una banda, exigien els mateixos drets civils que els homes; per altra banda, reclamaven el canvi dels costums i la moral, fins ara predominants. A partir d'aquest document, aprovat el 19 de juliol del 1848, diferents agrupacions de dones es van començar a organitzar i a enfortir internacionalment.

2.2. Del feminisme il·lustrat a la lluita pel vot

Durant el darrer terç del segle XIX, la lluita feminista va fer un salt qualitatiu, transformant la lluita intel·lectual en accions més concretes i contundents. Aquesta transformació va anar de la mà de les sufragistes, les quals protagonitzaren la segona onada del feminisme. Als finals de segle, s'observava com anava creixent el nombre de dones amb un treball remunerat i solteres, fet que demostrava que tenien la capacitat de 'sobreviure' per elles mateixes sense la necessitat de tenir un home al costat. A més a més, el desenvolupament de la Primera Guerra Mundial (1914-1918) va canviar l'ordre social, les dones van haver de sortir de les cases per treballar a llocs que fins ara només s'havien reservat als homes. Mentre el liberalisme va permetre que els homes aconseguissin el sufragi censatari, i més tard, l'universal, les dones van seguir sotmeses a l'explotació laboral i a l'opressió. Una de les figures més destacades del sufragisme va ser la britànica Emmeline Pankhurst (1858-1929), fundadora de la Unió Política i Social de la Dona (Women's Social and Political Union) el 1903 al Regne Unit. Aquesta organització es dedicava al sabotatge i promovia manifestacions violentes amb la finalitat d'unificar a totes les dones sota una mateixa premissa: ignorar les diferències de classe i lluitar per la igualtat de sexes. Tot i que en un principi el parlament britànic condemnava les seves accions, quan va esclatar la Primera Guerra Mundial el govern britànic demanà l'amnistia per a les sufragistes per tal que reunissin a les dones i ocupar els llocs de treball vacants dels homes.

La consciència del paper que havien tingut arran de la Segona Revolució Industrial (meitat del segle XIX-primer terç del segle XX) i el seu valor durant la guerra va marcar un punt d'inflexió que va fer reaccionar a moltes d'elles, i des de les classes burgeses –que gaudien d'un nivell educatiu més alt- van començar a ser conscients que era necessari avançar en l'obtenció de drets com el vot. En aquesta època, a les feministes les coneixerien com *sufragistes*, encara que en el futur serà un adjectiu vàlid tant per homes com per dones que estiguin a favor del sufragi femení.

El moviment de les sufragistes es va originar als Estats Units i a Anglaterra, i ben aviat es va estendre a altres països com Escandinàvia i Holanda. Tot i tenir un començament tímid, la seva intensitat va anar augmentant en proporció a les traves que hi posaven els seus detractors. Les dues fites clau de les sufragistes van ser aconseguir el dret al vot i a l'educació. Les accions per aconseguir el dret a l'educació demostren una astúcia molt elegant; com explica Amelia Valcárcel (2010), amb l'excusa de complir correctament amb el seu deure de dona i mare, es van assegurar

l'educació reglada. Més tard, exigiren accedir a l'educació mitja per tal de demostrar que podien ser útils en cas de que no aconseguissin casar-se, bé fos perquè no podien permetre's el dot o per altres circumstàncies, com ser massa gran, que hagués tingut relacions sexuals amb altres, etc. La qüestió es que molts homes ho veien com la manera en què elles fossin útils, mentre elles ho contemplaven com un avanç. Així van sorgir les primeres escoles d'institutrius i infermeres. En el cas d'una educació superior, la situació es complicava. Molt coneguda és la història de l'espanyola Concepción Arenal, una dona il·lustre, nascuda el 1820 en el si d'una família acomodada i relativament progressista, que li van permetre accedir a la universitat. No obstant això, tot i tenir l'aval dels seus familiars i rectors, va haver de vestir-se d'home per no exaltar als companys masculins. A partir de 1880 algunes universitats europees permeteren l'accés de les dones a les aules, però el rerefons era el mateix: una dona talentosa era un fet inaudit, una excepció. La consideració masculina cap a la resta de les dones no va variar en res.

2.2.1 Desobediència civil

Les accions de desobediència civil per aconseguir el sufragi femení s'han convertit en un referent de l'acció no-violenta. El xoc que va suposar pels homes va fer que aviat correguessin a desprestigiar-les físicament i intel·lectualment; els espantava no poder controlar aquell grup de dones, éssers dèbils i inferiors –tal com les veien-, que trencaven els límits racionals i socials per rebel·lar-se. Semblava que la superioritat se'ls hi escapava de les mans. Com afirma Valcárcel (2000):

A mesura que la formació de certs grups selectes de dones avançava, es feia més difícil negar la vindicació del vot. Al llarg de la segona meitat del segle XIX i principis del segle XX, el sufragisme multiplicà les seves convencions, reunions, actes públics i manifestacions. Al moviment sufragista li deu la política democràtica dues grans aportacions d'estil: una és la paraula solidaritat, una altra els mètodes i els modes de la lluita cívica actual. El sufragisme es plantejà les formes d'intervenció, i aquestes formes havien de ser les adequades per a persones no especialment violentes i relativament sense força física. De manera que la manifestació pacífica, la interrupció d'oradors mitjançant preguntes sistemàtiques, les vagues de fam, l'autoencadenament, la difusió de pamflets vindicatius es convertiren en els seus mètodes habituals. (p.12)

Segons Montserrat Cervera (2013), l'acord general de totes les protestes feministes era que mai s'actuarija contra les persones, només contra el mobiliari urbà per cridar l'atenció. Algunes de les accions més contundents va ser la manifestació a Hyde Park el 1908, on es van reunir més de 50.000 dones per reclamar els seus drets. Durant la marxa, es va produir la ruptura dels vidres de les finestres del primer ministre britànic, i un any més tard van començar amb les vagues de fam.

Una de les accions que va tenir més ressò –i acabà en desgràcia- fou la de la

Il·lustració 1. Foto de l'accident d'Emily Davison (1913). Hulton Archive. *The Guardian*

sufragista Emily Davison a les carreres de cavalls d'Epsom, el 1913. L'acte comptava amb la presència del rei Jorge V d'Anglaterra, i Davison va voler aprofitar l'avinentsa per reivindicar els drets de les dones, però el moment en què va saltar a la pista, un cavall la va atropellar. Emily Davison va morir tres dies més tard, i diuen les males llengües que el rei, en assabentar-se del que havia ocorregut, només va demanar: "està bé el cavall?". La hipòtesi inicial era que la mort de Davison va

ser un accident, però un estudi recent sobre les imatges gravades en el moment de l'atropellament desvelen que la dona tenia un angle perfecte per veure com el cavall s'apropava. El 26 de maig de 2013, el diari britànic *The Guardian* publicà la notícia *The truth behind the death of suffragette Emily Davison is finally revealed*¹, en el que explicaven que, segurament, la dona volia enganxar al cavall unes pancartes i que es jugà la vida fins al darrer moment per tal d'aconseguir-ho.

La lluita va ser llarga. Van haver de passar tres generacions de dones perquè s'obtinguessin uns drets que, avui en dia, ens semblen innats. El primer estat on es va aconseguir fou als estats americans de Wyoming (1869) i a Utah (1870); posteriorment a Nueva Zelanda (1893), Austràlia (1901) i Finlàndia (1906) van cedir terreny reconeixent el sufragi femení. Cap a la dècada dels anys 20, tant el Parlament britànic –inicialment només a les dones majors de 30 anys-, com la constitució dels EUA, reconèixer també aquest dret. A Espanya, finalment es reconegué durant la Segona República (1931), però no seria fins al 1945 quan s'instauraria el dret de vot a tot el món occidental.

¹ La veritat sobre la mort de la sufragista Emily Davison és per fi revelada.

² "El que és personal, és polític", de Kate Millet a l'obra *Sexual Politics* (1971).

2.3. Fora sostenidors

A finals de la dècada de 1960 va néixer a Occident un nou model del feminisme, conegut com el Movimiento de Liberación de las Mujeres (MLM), que donava forma a la tercera onada del feminisme. La seva eclosió fou paral·lela al sorgiment de nous moviments socials globals, com la lluita dels drets dels afroamericans o els moviments de descolonització; i es va caracteritzar per ser un moviment que fomentà l'acció col·lectiva estratègica i la innovació, tot i que també fou criticat per intentar englobar els col·lectius feministes de cada país sota un mateix model i sota unes mateixes idees. De fet, com explica la catedràtica Mary Nash (2004), no es pot englobar sota una mateixa definició els feminismes en termes territorials, doncs així s'ignora la pluralitat del feminisme i el seu desenvolupament com a moviment social.

Nash (2006) prossegueix amb la caracterització del MLM, que donava una "importància extraordinària a la compaginació de la relació entre el que és individual i el que és col·lectiu, entre el que és privat i el que és públic" (p.52). Un cop aconseguits els drets bàsics de les dones, s'identificaria com a problema col·lectiu un malestar general que no es relacionava amb l'obtenció d'un determinat dret, sinó en l'equiparació dels homes i les dones en el dia a dia domèstic; tal com expressa l'autora, la llibertat i l'autonomia eren igual d'importants que les demandes dels drets d'igualtat. Així doncs, el període de la postguerra va ser el moment definitiu perquè les dones reaccionessin contra el patriarcat. Fou una època de revolució social general, en la que les noves generacions van jugar un paper decisiu de canvi, trencant amb certs costumismes ja una mica antiquats. Les feministes d'aquella època van agafar força de l'esquerra política, ideologia que comportava un nou estat del benestar, canvis profunds en les formes de vida i l'aparició d'un horitzó *utòpic*. Tal com apunta Amelia Valcárcel (2000), guardonada amb la modalitat plata de la medalla d'Astúries en reconeixement al feminisme i a la lluita per la igualtat de sexes, "continuava existint una distància jeràrquica i valorativa que de cap manera es podia assumir com legítima" (p.15).

En relació a aquest sentiment d'insatisfacció i malestar, durant el 1960 i el 1970 van sorgir multitud d'obres feministes que van convertir-se en referents, en les que es desmuntaven els tòpics que fins ara havien pogut justificar el sistema patriarcal. Algunes de les pioneres en aquest tema van ser la francesa Simone Beauvoir, i les americanes Betty Friedan i Kate Millet, entre d'altres.

Simone Beauvoir (1908) era filòsofa francesa i fundadora de la revista de literatura contemporània, emmarcada en el corrent existencialista, *Les Temps Modernes*. Després de diverses publicacions, culminà la seva carrera literària amb la publicació a Europa de l'assaig *El segundo sexo* (publicat el 1949 i traduït a l'anglès el 1953), que rebutja la biologia com a destí de la dona però incideix en la definició biològica de "dona" per il·lustrar les conseqüències que aquesta ha portat: la submissió. Com apunta Gloria Comesaña (1999), a part de la natura, la cultura també juga un rol important en aquesta submissió del segon sexe, doncs funciona com element opressor i, a l'hora, alliberador, en tant que s'erigeix com l'àmbit on la dona pot afirmar la seva transcendència.

La paraula femella conjura en la ment de l'home un garbull d'imatges: un enorme òvul rodó atrapa i castra l'àgil espermatozoide [...] La mona s'exhibeix impúdicament i es furta amb hipòcrita coqueteria; i les feres més supèrbies, la lleona, la pantera i la tigressa, s'estenen servilment sota l'abraçada imperial del mascle. Inerta, impacient, ladina, estúpida, insensible, lúbrica, feroç i humiliada, l'home projecta en la dona a totes les femelles a l'hora. I el fet és que la dona és una femella.

(Beauvoir, 1949, p.12)

L'obra de Simone Beauvoir, que retrata la lluita de la dona per aconseguir deixar de ser el segon sexe, es convertí en un detonador perquè les dones despertessin i recuperessin el control de les seves vides, tot i que la mateixa autora se sentia llunyana al moviment feminista. De fet, "Simone de Beauvoir no patia pel fet de ser dona, sinó per veure la seva pròpia existència qüestionada dia rere dia per la permanència d'un abisme entre la majoria dels homes i la majoria de les dones" (Comesaña, 1999, p.8).

Un altre llibre que va contribuir als fonaments del MLM fou l'obra de l'americana Betty Friedan (1921), *La mística de la feminitat* (1965) una activista amb un nivell intel·lectual bastant elevat que va renunciar a una beca de psicologia per dedicar-se a la seva família. A Friedan la van engegar de la feina perquè no estaven disposats a pagar-li la baixa per embaràs, quan treballava com a escriptora *freelance* per a una revista femenina. Publicat originalment als EUA el 1963, el llibre de Friedan va posar sobre la taula el concepte del malestar que no té nom, en referència a la impossibilitat de sentir-se realitzada amb la seva vida, tot i que era el que qualsevol dona somiava segons la cultura dominant als EUA d'aquell temps.

Sentíem que hi havia d'haver alguna cosa més en les nostres vides que compartir els sandvitxos de crema de cacauet amb els infants, encara que posar el sabó a la rentadora no ens fes reviure la nostra nit de bodes, tot i que aconseguir que els calcetins i les camises quedessin d'un blanc encisador no era exactament una experiència que marqués una fita a les nostres vides; fins i tot quan ens sentíem culpables davant aquell acusador to gris, no ens ho confessàvem les unes a les altres.

(Friedan, 1963, p.41)

Tot i la rellevància que va tenir la seva obra, algunes crítiques de Nash (2004) cap a Friedan indiquen que no va profunditzar en “cap teoria explicativa del patriarcat ni del privilegi masculí, ni tampoc presentà respostes estratègiques alternatives per a superar l'opressió domèstica” (p.167).

Un poc més tard, cap als anys 70, van començar a sorgir els primers estudis acadèmics sobre les dones en les universitats. Ítems com la teoria de Freud, la història o la psicologia eren qüestionats i criticats en els articles acadèmics feministes, alhora que s'analitzaven termes com el patriarcat, el sexisme o la política sexual. En aquest context, una de les autores més destacades fou l'americana Kate Millet (1934) qui publicà la seva tesi doctoral, *Sexual Politics* (1971), en la qual explicava “les relacions sexuals entre homes i dones en termes de relacions polítiques de poder (Nash, 2004, p.172)”. L'obra reprèn les idees de Simone Beauvoir, i realitza una anàlisi profunda del sistema patriarcal sobre el qual s'estructura la societat, els seus mecanismes i l'efecte d'aquest sobre les dones de l'època. Inspiradora del lema “lo personal es polític”² i feminista radical, va polititzar qüestions que fins aleshores no es tenien en compte. Segons l'anàlisi realitzada per Silvia Mafalda (2010), quan Millet parla de política es refereix a les relacions que s'estableixen des del poder, amb la finalitat de dominar a les subordinades –en aquest cas les dones-. El sexe es converteix en aquest element dominant; igual que la infància, on la relació mare-fill es transforma en un element opressor, que obliga a la dona a estar subjugada a les necessitats i plaers dels nens –com al dels homes-. Al final, tots els mecanismes socials, culturals, i educatius, es veuen alterats per aquesta jerarquia patriarcal.

² “El que és personal, és polític”, de Kate Millet a l'obra *Sexual Politics* (1971).

A més a més de la contribució al feminisme acadèmic, la segona onada del feminisme es caracteritzà per una àmplia extensió global i per formes de lluites més focalitzades a cridar l'atenció mediàtica i a tenir un paper més impactant. Aquestes formes de reivindicació del MLM es focalitzaren en aconseguir la llibertat sexual, en concret lluitant pel dret a l'avortament, per la no criminalització de les relacions prematrimonials i per la llibertat d'ús de mètodes anticonceptius que només depenguessin de la seva voluntat –píndoles, dispositius uterins, espermaticides, entre altres-. Altres fites a aconseguir eren l'abolició del patriarcat –quasi impossible d'eradicar, avui en dia encara hi treballem-, i la personalització de la política. A través d'aquest darrer concepte, les dones anaven teixint històries personals a partir de les quals s'adonaven de la repressió comuna a la qual estaven sotmeses. A continuació, un recull d'algunes de les accions no-violentes més contundents d'aquella època.

2.3.1. Protesta contra els concursos de bellesa (1968-1970)

El setembre de 1968, milers de dones nord-americanes van sortir als carrers per manifestar-se en contra del popular concurs de bellesa de Miss Univers, celebrat a Atlantic City (Nova Jersey). Per il·lustrar el seu rebuig, van llançar sostens, maquillatge, i altres productes dedicats a la bellesa femenina a una paperera que anomenaren "Paperera de la llibertat". Tot i que les feministes demanaren permís per cremar el contingut de la Paperera i els hi fou denegat per les autoritats, els mitjans es van fer ressò de que finalment havien cremats els sostens com a acte

Il·lustració 2. Crema de sostenidors (1968). Font: www.ara.cat

simbòlic. Arran d'aquesta acció, la crema de sostenidors va esdevenir un mite mediàtic i un símbol de les feministes. Encara que es desconeix l'origen exacte de la iniciativa de la crema de la peça de roba interior, alguns l'atorguen a l'australiana Germaine Geer, autora de *The Female Eunuch* (1971), qui declarà que "el sostenidor és una invenció absurda". Va ser el primer acte de reivindicació que va gaudir d'un gran ressò mediàtic.

Dos anys més tard, al Regne Unit i al Perú es van dur a terme accions similars. El novembre del 1970, un grup de dones van irrompre al concurs internacional Miss World, que se celebrava al Regne Unit, amb sacs de farina, tomàquets i bombes

fèdides, mentre entonaven la consigna “No som belles, no som lletges, estem enfadades (Nash, 2004, p.182)”. Al Perú, el grup Alianza de Mujeres Peruanas (Alimuper) també va intervenir a diferents concursos de bellesa per rebutjar la mercantilització del cos de la dona, identificat com a pur objecte sexual.

2.3.2. Ros contra Wade (1973)

Uns anys més tard, trobem la iniciativa d'un grup de feministes de Chicago que reclamaven la legalització de l'avortament als Estats Units, arran del judici de “Roe contra Wade” el 1973. El judici va començar el 1970, quan Jane Roe (el nom fictici de Norma McCorvey) va presentar una acció federal contra Henry Wide, el fiscal de Dallas (Texas) aconseguint que la Cort Suprema de Justícia dels Estats Units declarés la inconstitucionalitat de la criminalització de l'avortament per part dels estats, tres anys més tard. A partir d'aquest cas, un grup de dones va promoure la creació d'una xarxa de centres mèdics on es practicava l'avortament il·legal –però segur i de forma professional-, a més d'informar a les clientes i assessorar-les en temàtica sexual.

2.3.3. Mares i Àvies de la Plaza de Mayo (1977)

Les Mares i Àvies de la Plaza de Mayo sorgiren a partir de la repressió dictatorial a Argentina. El març del 1976, les Forces Armades van provocar un cop d'estat i van usurpar el govern de la República d'Argentina, aplicant una dictadura del terror que es va saldar la vida de més de 30.000 desapareguts de totes les franges d'edat. Més tard, el 1977, es va descobrir que el govern dictatorial –Proceso de Reorganización Nacional- havia planejat el segrest massiu de nens i dones embarassades, a les quals assassinaven quan havien parit. Els nens robats foren considerats trofeus de guerra, els segrestadors els hi anul·laren qualsevol llibertat i identitat; o bé eren abandonats o bé eren venuts a altres famílies.

Davant aquest descobriment, una dotzena de mares dels fills desapareguts es començà a reunir clandestinament per a buscar-los; de la mateixa manera que cercaven els nets. Les seves accions sempre s'han caracteritzat pel seu pacifisme, i però també per la seva constància.

2.3.4. Embrace Greenham Common (1981)

Greenham Common era una base militar americana, ubicada entre Cardiff i Berkshire (Regne Unit), on es planejava instal·lar 96 míssils de creuer –amb una capacitat destructiva de 8 milions de persones per míssil- que apuntaven cap a l'URSS. A l'agost de 1981, 36 dones van marxar cap a la base militar per evitar que entressin els míssils, i quatre d'elles es van encadenar a la barrera per forçar un debat televisiu –es comencen a veure accions en que els mitjans de comunicació juguen un paper bastant interessant-. La zona que van ocupar tenia una extensió de 14 quilòmetres que no estaven sota la jurisdicció militar, pel qual esdevenia en un espai comú i públic, fet que van aprofitar en les diferents causes judicials que van patir. Tot i que el campament en els seus inicis era mixt, va acabar sent exclusivament femení; els homes s'ocupaven dels nens i de la casa, i passaven provisions i altres eines que les dones necessitaven en el campament. Fou una acció desproveïda de violència i van haver de viure sense electricitat ni telèfon, però van saber organitzar-se perfectament, perquè fins al 2000 no van plegar de Greenham Common.

Unes i altres es van rellevar en l'enginy de proposar i tirar endavant noves accions inesperades i imaginatives, accions directes no-violentes. Hi havia una ordre clara de disparar contra totes les que saltessin la tanca. Elles, en resposta, es disfressaven de peluixos i creuaven obrint ranures a les tanques

[...] Es colaven amb humor en el terreny prohibit, oferien te als soldats i tendien la seva roba interior en les tanques de la base, inundant de quotidianitat mundana un paisatge declaradament militaritzat i bel·ligerant.

(Schulz, 2009)

2.3.5. Mujeres de negro (1988)

Mujeres de Negro és una xarxa feminista i antimilitarista que va néixer a Israel el 1988, i que va unir a dones israelianes i palestines per protestar contra l'ocupació. El moviment es va internacionalitzar i, actualment, no es coneix exactament el nombre de grups que actuen al voltant del món. Les *Mujeres de Negro* focalitzen les seves accions en marxes i vigílies a les places, amb vestimentes negres i en silenci – justificant el silenci perquè no hi ha paraules suficients per descriure els terrors de la guerra-, i aconseguint un impacte que és de tot, menys silencios.

2.3.6. Women On Waves (1999)

Rebecca Gomperts és una metgessa holandesa que treballava a Greenpeace. En un dels seus viatges a Llatinoamèrica, es va adonar de les mancances que tenien les dones en l'àmbit informatiu i material sobre l'avortament. Tot i que a Holanda, l'avortament estava regulat sota la Llei Holandesa de la Interrupció de l'Avortament (WAL) des del 1980, a Sud-amèrica era il·legal i, com a tal, les dones utilitzaven mesures dràstiques per practicar-lo, que moltes vegades tenia conseqüències fatals per elles. Per tal de posar-hi solució, va decidir crear una plataforma per a facilitar l'avortament a través de medicaments com el Misoprostol o Cytotec. Per superar les qüestions legals dels països on encara estava prohibit, va llogar un vaixell el 1999 a Holanda on hi va muntar un petit hospital, des del qual subministraven els medicaments amb assistència mèdica en un terreny que només responia a la llei holandesa, lliure de qualsevol llei, control o sobirania que no fos la del vaixell: alta mar. D'aquesta forma, la condició jurídica d'aigües internacionals permetia que no es jutgés a les dones pel que havien fet al retorn al seu país.

2.3.7. Desobediència civil: autoinculpacions (de 1971 fins a l'actualitat)

Les autoinculpacions als jutjats és un sistema d'obstrucció a la justícia que encara s'utilitza, se sol recórrer a aquest mètode quan es presenta una denúncia al jutjat per algun avortament il·legal, de forma que moltes persones envien autoinculpacions per a fer anar més lent el procés judicial. És necessari que es verifiqui cada autoinculpació, per comprovar si hi ha proves que sigui real o no.

El seu origen es remet a França el 1971, quan es va publicar el “Manifiesto de las 343 *Salopes*”³, en el qual confessaven públicament haver avortat. Aquesta acció també es va desenvolupar a Alemanya i a altres països europeus. A part de l'avortament, que estava penat per llei, alguns col·lectius feministes també es van manifestar en contra de la criminalització de l'adulteri. A Espanya es van dur a terme un seguit d'autoinculpacions als jutjats amb la confessió de milers de dones adúlteres, per aconseguir la descriminalització d'aquest fet. El diari digital *Eldia.es* publicava l'1 de febrer de 2008 el següent titular: *215 mujeres presentan ante la justicia documentos de autoinculpación por abortar*. A més de les 215 dones, altres 97 persones es van sumar a la iniciativa, declarant que eren acompanyants de dones que, suposadament, també anaven a avortar. Els tribunals es van col·lapsar davant tantes demandes, i van haver d'aturar el procés de les inculpacions inicials.

³ Traducció literal: El Manifest de les 343 putes.

3. FEMEN: EL PODER DELS MUGRONS AL SEGLE XXI

“Sí, les nostres protestes són desmesurades.
Som la imatge d’una dona boja i despullada.
Però la nostra opinió és que aquella imatge és
la que pot aixecar a altres dones del nostre país
o de la resta del món per a protestar per la seva
condició i reclamar els seus drets”.
(Femen, 2010, p.81)

3.1. Mercantilització del cos

El nu en la nostra civilització ha tingut una curiosa evolució: en els inicis de la humanitat, les peces de roba tenien una funció merament pràctica en entorns més inhòspits i amb condicions tèrmiques més adverses. El nu era natural, l'aparença més senzilla de la persona; el nu no tenia importància. No tenia doble sentit, ni un missatge amagat; els cossos nus es trobaven en les mateixes condicions d'igualtat.

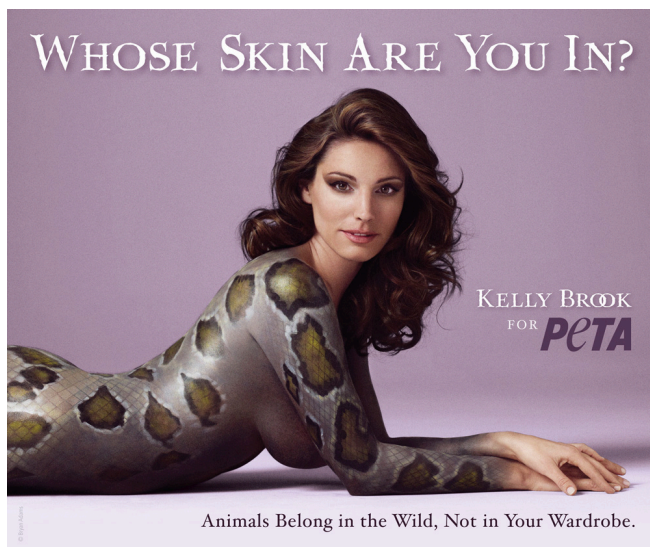
Amb el temps, la visió del nu es va anar depravant, el pudor i l'escàndol es van associar al cos despullat, i s'ha d'admetre que l'Església va tenir un paper bastant important en aquesta visió. La nuesa en si es considerava –i es considera- un assumpte de l'esfera privada, però encara era més controvertit si es tractava del cos nu de la dona. Aquest cos nu femení va associar-se a paraules com pecat, temptació, desig, atracció i fatalitat. Tal com expliquen la Bíblia, Adán i Eva estaven despullats però no n'eren conscients del que implicava aquella nuesa fins que van desafiar les advertències de Déu i van menjar de l'arbre del bé i del mal, cegats per la curiositat.

Com expliquen Carolina Prieto i Mar Rodríguez (2010), al llarg de la història de l'art - des dels primers pobles prehistòrics fins al segle XX- trobem tres representacions del cos de la dona: com a objecte sexual, com a recipient d'un sentiment més intens (com en *La libertad guiando al pueblo* (1830), del pintor francès Delacroix, una dona nua que enarbolra la bandera francesa és la màxima representació de la llibertat), i com a icona de la bellesa –aquesta darrera es diferencia de la primera per la intenció de l'artista a l'hora de recrear-la-. No obstant això, la dona com a subjecte protagonista actiu, i no com a element passiu a observar, apareix en poquíssimes ocasions.

Amb el pas dels anys, la relació entre el cos de la dona i l'acceptació de la societat ha evolucionat cap a l'extrem contrari. Avui en dia, és molt habitual trobar un cos femení parcialment nu, i en algunes ocasions totalment nu, en els carrers i a la vista de tothom. Cal fer una reflexió sobre aquesta evolució del cos de la dona, producte d'una societat mercantilitzada. Per altra banda, el cos com a eina subversiva ha trobat el seu lloc en l'art contemporani, amb artistes contemporanis com el fotògraf Spencer Tunick (veure [annex 1](#)), l'israelià Nadav Kander (veure [annex 2](#)) o el moviment feminista 'Free the Nipple', sorgit el 2013 arran de la pel·lícula de l'activista Lina Esco.

Altres organitzacions, com la PETA (Personas por el Trato Ético de los Animales) també emprà el cos nu en l'actualitat com a símbol d'impacte i de protesta. És una estratègia de màrqueting amb una projecció mediàtica impressionant.

I en aquest context en el qual el cos femení ha estat despolititzat, mercantilitzat i despulpat de tot sentit, apareix Femen en el 2008 i decideix que ja és hora de reprendre el control del cos.

Il·lustració 5. Kelly Brook col·labora amb Peta. Font: secure.peta.org

3.2. L'aparició de Femen

La llavor del moviment feminista Femen es va plantar a Ucraïna cap el 2008, en un país que estava en plena transició econòmica, social, cultural i política del comunisme cap al capitalisme –o un intent de capitalisme-. Femen va ser, com tots els moviments socials, la resposta a una situació injusta i opressora, canalitzada per les seves fundadores a través de l'expressió amb el cos a partir del 2009.

Femen va néixer arran de la col·laboració de quatre joves ucraïneses de 20 i pocs anys. Elles eren Anna Hutsol, Inna Shevchenko, Oksana Chatchko i Sasha Shevchenko. D'origen humil, cercaven donar-li un nou sentit a la seva vida, fugint de les aspiracions que suposadament havien de tenir: casar-se joves, tenir fills, cuidar de la família. Juntament amb el rebuig al sistema familiar-patriarcal establert, tenien un grapat de coses en comú: a les seves famílies no es qüestionava el model parental, no tenien recursos econòmics excessius, i les seves ganes d'estudiar i accedir a la universitat eren molt grans. Cap d'elles havia nascut a Kíev, però allà és on acabarien per formar Femen.

La llavor de Femen va créixer a la ment d'Anna Hutsol quan estudiava la carrera de comptabilitat. Hutsol sentia que no hi havia res que la motivés, fins que va assistir a un grup intel·lectual de filosofia, moderat per un home anomenat Viktor. Allà és on va descobrir la seva passió pel feminisme, i de la mà de Viktor –del qual parlaré més endavant- va crear l'organització feminista Nueva Ética el 2008, en la que només hi podien participar dones. Així doncs, Nueva Ética va ser el punt d'unió entre les quatre noies –i de moltes més que es van annexionar a Femen des d'un inici-, i on es va gestionar el futur moviment de Femen. Les influències de Marx, Engels i Bebel –del qual van estudiar *La mujer y el socialismo*- van contribuir a despertar en elles la voluntat de defensar els drets de les dones; el seu objectiu primer era despertar la consciència de les seves companyes a Ucraïna i, més tard, estendre les seves il·lusions a tot el món. En un principi, van treballar per impulsar el moviment Anna Hutsol, Sasha Shevchenko i Oksana Chatko, cada una amb un rol diferent. No serà fins al 2009 quan s'incorporarà Inna Shevchenko a Femen, actualment una de les cares més visibles del moviment.

Primeres accions

Hutsol, qui va treballar com a representant de diversos agents del món de l'espectacle, es va adonar que per aconseguir que les seves accions i protestes tinguessin un ressò era necessari el suport de la premsa.

“Sense la premsa no s'aconsegueix res. En cas de no aparèixer en els titulars, hauria estat com si la nostra actuació no hagués ocorregut [...] L'autoritat dels mitjans confereix molta importància als successos. Ens agradi o no, així funciona el món”.

(Femen, 2014, p.61)

Les seves primeres accions disten molt del que surt avui en dia a les notícies. En un principi, actuaven totalment vestides i en compromisos de caràcter més social, com la bona conducta al metro o contra el tall del subministrament d'aigua a la ciutat. A mesura que les reunions de Femen, celebrades a un vell Hammam de Kíev, es tornaven més series i freqüents, totes les noies van extreure un denominador comú en el qual centrar les seves protestes: l'home i el sexe. D'aquesta forma va néixer la idea que “Ucraïna no és un bordell”.

A Ucraïna, la indústria del sexe i el turisme sexual estan a l'ordre del dia. Per una banda, la pobresa i la manca de recursos provoca que les dones joves –les quals ja de per si tenen menys alternatives en el món laboral- fugin a altres territoris a la recerca de noves oportunitats. Les màfies s'aprofiten d'aquest fet per deixar-les sense passaport i esclavitzar-les sexualment. Les xifres il·lustren que, cada any, 2.000 joves ucraïneses es converteixen en prostitutes. Per altra banda, moltes noies no han rebut cap tipus d'educació superior i els hi inculquen que es veuran abocades a una vida mísera si no es casen. D'aquesta manera, moltes d'elles confien en els estrangers europeus que les conviden a copes, als qui veuen com una sortida a Europa i a un futur pròsper.

“L'estranger que coneix el terreny només ha d'acudir a una discoteca i convidar a una noia a una copa; després explica a la noia en qüestió que està de negocis a Kíev, i aquesta tot d'una comença a somiar amb el matrimoni i amb una vida a Europa. Moltes creuen que no tenen més opcions a la vida”.

(Femen, 2014, p.63)

Així doncs, les seves protestes se centraren en denunciar aquesta situació a Ucraïna, i ben aviat van adquirir la fama de ser el moviment que lluitava contra la prostitució. No obstant això, les seves accions seguien sense tenir un gran impacte mediàtic, i el 24 d'agost de 2009, el Dia de la Independència d'Ucraïna, Oksana Chatko es va pujar a un podi, es va treure la camiseta i els sostens, i va començar a cridar mentre animava a la gent a defensar els seus drets i la seva autonomia.

Aquell gest va marcar un punt d'inflexió dintre de Femen. A partir de llavors, l'ús del *top-less* s'estendria a moltes de les seves accions, però especialment a les de caràcter polític, on el pit nu seria considerat un acte de vandalisme. Des de Femen (2014), justifiquen aquesta forma de protesta amb l'argument que actuar amb el pit nu era un símbol de llibertat: "quan la dona surt a protestar en *top-less*, destrueix les bases del patriarcat que es funden sobre la idea de l'herència entre pares i fills" (p.80).

3.3. Despullant Femen

Femen lluita contra la qüestió del gènere, el patriarcat i les formes que esdevenen d'aquest –i que el perpetuen-, en concret: dictadura, església i indústria de sexe. Ho fan a través del *sextremisme*, una mescla d'actitud radical i art, en la qual utilitzen el seu cos i altres suports per a transmetre un missatge determinat. El cos és la seva única arma i l'expressió artística és l'element d'impacte. La pintura és el missatge, i el llenç el cos nu. La nuesa és la major de les armes amb la que contenen; la nuesa transmet el missatge del control de la dona sobre el propi cos.

Il·lustració 6. Integrants de Femen a Brasil. Font: www.burbuja.info

Femen defineix els següents símbols com a propis, i els porta a totes les accions que preparen: una corona de flors –símbol de la feminitat i d'indocilitat, corona de l'heroisme–; el cos-pancarta, el qual expressa la veritat a través del nu i dels signes que es tracten sobre ell; el lema, que simbolitza

uns pits femenins; i la seva declaració de principis: el meu cos és la meva arma.

La seva forma d'actuar és contundent. Apareixen de sobte, es despleguen, corren i criden, salten i despullen de cintura cap a dalt. Per formar part del moviment es requereix preparació física i psicològica. Alguns opinen que és es tracten d'accions violentes i escandaloses, mentre altres es posicionen a favor de l'ús del cos com a arma, en tant que el cos desproveït de qualsevol protecció i sense cap determinació és l'element més pacífic que existeix. El cos és una arma artística. Les integrants de Femen han rebut moltes crítiques arran de la seva estètica. Són dones que responen a un prototip de físic en forma, i que no accepten a qualsevol. D'elles s'ha dit que només accepten a les dones maques, rosses i espantats; i fins i tot Anna Hutsol afirma que “les nostres noies han de ser esportistes per poder fer front a proves difícils, i belles perquè puguin emprar els seus cossos” (Femen, 2014, p.183). Però per sort, no és la dinàmica que ha acabat adquirint el grup. Les integrants de Femen són de totes les nacionalitats, de qualsevol estatura i amb un ampli rang de complexions corporals. L'única condició que es demanda és que estiguin en bona forma, però és una condició *sine qua non*: per les accions reivindicatives és bàsic estar en forma.

Femen es finança a través d'aportacions anònimes voluntàries i a través de la venda de productes de roba i accessoris en la seva tenda online. Des dels seus inicis, no acceptaran cap donació procedent de grups de pressió, organitzacions religioses ni partits polítics. A través de col·laboradors i simpatitzants, Femen també rebrà suport a través de la cessió d'espais, que es convertiran en centres d'entrenament i punts de reunió del grup arreu del món.

3.3.1. Contra qui lluita Femen?

Tot i la pugna política que es va viure a Ucraïna en les eleccions de 2004, any electoral en el qual milers de persones van sortir als carrers a protestar a causa del frau electoral que va cometre el Primer Ministre Viktor Yanukóvich – líder del Partit de les Regions, prosoviètic- en el seu intent de guanyar la presidència a l'opositor Viktor Yúshchenko –líder de la coalició Força del Poble, conjuntament amb Yulia Timoshenko, ambdós prooccidentals-, Femen encara no es posiciona a favor de cap partit, en tant que les qüestions socials a Ucraïna no evolucionen substancialment.

“El nou enemic és la dictadura. La policia, la justícia i el Servei de Seguretat Ucraïnès provinent del KGB soviètic les assetgen [...] Comprenen llavors que

lluitar pels drets de les dones en aquella Ucraïna és difícil, i que s'han d'aixecar en contra de l'estat policial”.

(Femen, 2014, p.14)

En tant que les relacions entre Ucraïna i Rússia són bastant estretes, Femen també es posicionarà en contra del president rus Putin, raó per la qual un bon nombre de les seves accions aniran en contra del règim de Yanukóvich, a Kíev, i en contra de Putin a Moscou. La seva lluita tindrà diversos oponents. Per una part, el patriarcat s'alçarà com a sistema opressor de la dona, fet que el convertirà en el principal objectiu a combatre per assegurar la llibertat d'aquesta. Lligat al concepte de patriarcat, l'Església jugarà també un paper dominant, de forma que assimilaran la frase de Karl Marx, “la religió és l'opi del poble”, i decidiran combatre el clericalisme –tant cristià com islàmic-. Altres enemics contra qui lluitaran activament des del primer moment seran la indústria del sexe, es comenta que no era d'estranyar que a les tauletes de nit dels hotels, els clients hi trobessin condons.

També lluitarà contra l'opressió de la llibertat democràtica i el capitalisme. La lluita contra el sistema econòmic esdevindrà de la percepció que es té d'aquest, a Ucraïna i a Rússia el liberalisme econòmic no és el robatori sistemàtic de la riquesa de les nacions per uns quants poderosos, sinó que es defineix com l'alternativa salvadora al comunisme.

3.3.2. Salt mediàtic definitiu

No serà fins a l'Eurocopa 2012 quan la situació de la indústria sexual a Ucraïna saltarà als mitjans de comunicació gràcies a la intervenció de Femen, les quals denunciaran la política de turisme sexual que es promovia durant el campionat. A partir d'aquell instant, les activistes seran vigilades de molt a prop per les forces de l'Estat, amenaçades en diverses ocasions, i assetjades. No obstant això, augmentaran la seva projecció mediàtica amb accions com la burla al president de Bielorússia, Alexander Lukashenko, durant la seva visita a l'estadi de Kíev amb motiu de la final l'Eurocopa 2012; les accions a Davos (2013), localitat suïssa on se celebra el Fòrum Econòmic Mundial, per denunciar que les dones són les primeres víctimes de la pobresa mundial; la protesta davant l'ambaixada tunisiana en contra del vel i de l'opressió de l'islam sobre la dona; o les diverses accions a Espanya contra la reforma de l'avortament, impulsada pel partit governant, el Partit Popular. Des de 2008 fins ara,

les fotografies de Femen hauran donat la volta al món però, malauradament, la informació sobre els seus fins serà molt més escassa.

3.3.3. Extensió del moviment

Des del 2010 fins a l'actualitat, Femen ha rebut invitacions de diferents països d'Europa i de Sud-amèrica per tal de sortir a explicar el seu model de lluita. Va viatjar a països com Suïssa, Roma, França, Brasil, Itàlia, Tunísia i Alemanya, on aprofitaven l'ocasió per organitzar una protesta, si és que hi havia alguna qüestió política o social per denunciar. En la majoria de casos, es tractaven de denúncies contra l'integrisme islàmic o contra la repressió de la dona. En moltes ocasions, després del seu pas pel país, sorgien diverses dones que volien crear faccions de Femen per seguir amb la lluita que proposava el moviment ucraïnès. En la majoria de països, les accions es coordinaven des de Kíev, però de mica en mica es van anar independitzant per a tenir una mica més d'autonomia, com el cas de Safia Lebdi, activista dirigent de Femen a París.

Un altre cas curiós de l'auge del moviment és el que es va donar a Espanya el 2013. Lara Alcázar, una jove de 24 anys, va decidir posar-se en contacte amb Femen d'Ucraïna per explicar-los la seva iniciativa: crear una escissió de Femen espanyola. La primera acció del col·lectiu no es va fer esperar, i a l'octubre de 2013, Alcázar, acompanya d'Inna Shevchenko i l'activista francesa Pauline Hillier, van irrompre en el Congrés dels Diputats per denunciar la reforma de l'avortament impulsada pel PP.

Avui en dia, hi ha grups de Femen a Ucraïna, Espanya, Regne Unit, Suècia, França, Grècia, Canadà, Mèxic, Alemanya, Turquia, Israel, Portugal, Itàlia, Argentina, Bielorússia, Aràbia Saudita i Països Baixos.

Il·lustració 7. Activistes de Femen protesten en el Vaticà. Font: www.lafm.co

3.4 Ukraine is not a brothel

L'any 2013, Kitty Green va produir i dirigir el documental *Ukraine is not a brothel*⁴, una producció audiovisual de 80 minuts de duració. En el film, Green dóna a conèixer la situació de l'organització de Femen, a través dels testimonis dels seus integrants (Inna, Anna, Sasha, Oksana i Viktor) i dels familiars i col·laboradors del grup. El documental intercala entrevistes amb la reproducció de vídeos d'arxiu d'accions organitzades, de forma que permet transportar a l'espectador al si de Femen, sota el prisma de les seves protagonistes.

Els temes que aborda són diversos. A l'inici es parla sobre la indústria sexual a Ucraïna com a *leitmotiv* del sorgiment i de la lluita de Femen. Les integrants expliquen que, a Ucraïna, les dones intenten emigrar a altres països europeus per evitar la recessió econòmica del país, però moltes són captades per màfies i convertides en prostitutes. En aquest context, Femen denuncia que molts turistes arriben a Ucraïna amb l'objectiu d'estar amb dones, i les volen atractives i despullades. Aquí s'origina una de les queixes més recurrents de Femen, perquè no admeten que les dones vinguin el seu cos; i com a contrapunt d'impacte, es despullen elles de cintura cap a dalt per transmetre el seu missatge.

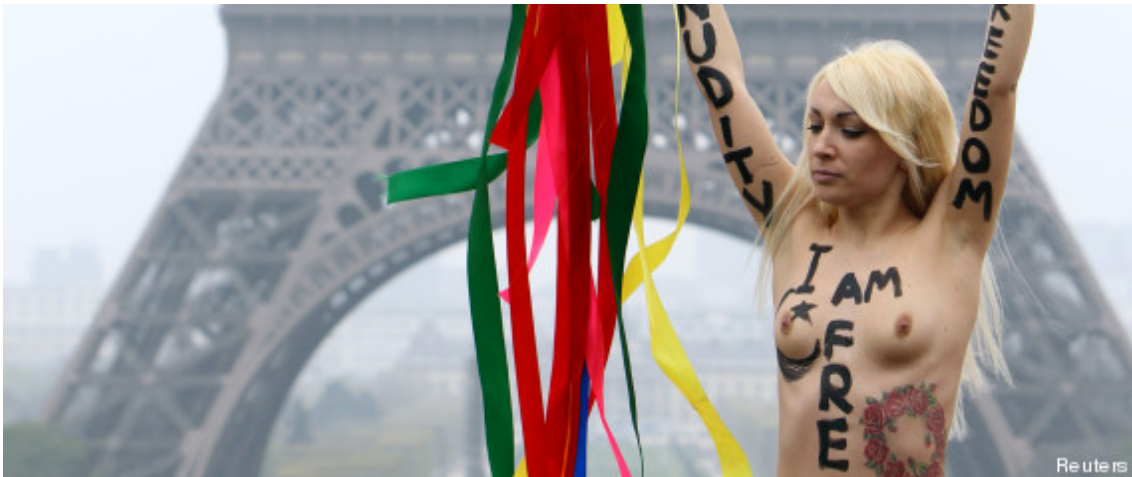
Al documental també es parla sobre les diverses accions que Femen du a terme, com ho fan i com s'organitzen. Són recurrents les interaccions a través de l'*Skype* entre les feministes i un home que anomenen Viktor, present durant tot el film com a figura d'autoritat en el grup. Als darrers minuts, es desvetlla la seva personalitat.

Viktor s'autodeclara el "pare del nou feminisme". És l'home que va ensenyar a les integrants com queixar-se, els mètodes de protesta i les formes d'impacte. També és qui coordina les accions des de l'ombra i qui, segons les crítiques dels familiars de les activistes, s'embutxaca els diners que s'aconsegueix a través de Femen. La paradoxa de la figura masculina a Femen és que aquest home tracta a les noies amb duresa, les sotmet i les fa dependents d'ell, és a dir, perpetua el patriarcat dins una organització que lluita contra aquesta forma dominant. Viktor defensa que, amb el manteniment d'aquesta actitud, el seu objectiu és aconseguir que les noies el rebutgin i així aconseguen la lluita total contra el patriarcat. No obstant això, les noies el defineixen com un paràsit que no deixarà mai el lideratge de Femen.

⁴ Traducció: Ucraïna no és un bordell.

El documental qüestiona el sorgiment i la voluntat de Femen. Fins a quin punt tenen sentit les protestes, si les seves activistes són convençudes per un home? I quina diferència es pot establir entre el Femen ucraïnès i el Femen de França o Espanya, per posar un exemple, des del moment que potser els segons sí que tenen una base feminista més solida, i han vist com un referent de lluita a Femen, però estan lliures de qualsevol control patriarcal?

La peça acaba amb les declaracions d'Inna Shevchenko, qui transmet la seva voluntat d'emigrar a París per reformar el moviment, lliure de les influències de l'ucraïnès Viktor. Actualment, Inna està dirigint Femen des de París, on es va traslladar la seu principal en l'any 2013 per raons polítiques i judicials.

Il·lustració 8. Inna Shevchenko a París. Font: www.huffingtonpost.fr

4. ESTUDI DEL TRACTAMENT DEL COL·LECTIU DE FEMEN EN ELS MITJANS

“Els mitjans de comunicació europeus i americans cobreixen amb avidesa les accions de Femen, tot i que parlen més del contingut que del contingent. En cada ocasió assistim a un espectacle on l’interès dels espectadors reviscola gràcies al risc que corren les participants. Els reportatges sobre Femen tracten poques vegades sobre les seves reivindicacions, però no falten en ells fotografies espectaculars”.

(Femen, 2014, p.17)

4.1. Objecte d'estudi

La finalitat d'aquest treball és realitzar una anàlisi crítica del discurs (ACD), segons la teoria del lingüista Teun A. van Dijk. L'objectiu és anar més enllà dels aspectes teòrics del discurs i prendre un problema social com a referència per seguir el model de Dijk i estudiar l'abús de poder, la dominació i la desigualtat que es reproduïen en el discurs. L'ACD que proposa Van Dijk (1990) es distingeix de qualsevol anàlisi crítica de les notícies perquè incorpora la relació entre el text de la notícia i el context, l'autor es qüestiona "de quina forma les restriccions cognitives i socials determinen les estructures de les notícies, i com es veuen influïdes la comprensió i els usos de la notícia per les seves estructures textuals" (p.14). Així doncs, el meu objectiu és descobrir quin és el missatge que ens transmeten els mitjans de comunicació sobre el col·lectiu Femen, per analitzar la importància que se li atorga al moviment social feminista. Per tal de poder comparar els tractaments informatius, he escollit cinc esdeveniments d'entre el 2012 i el 2014 en els quals Femen va actuar, i de cada esdeveniment he comparat les publicacions de sis mitjans: El País, The Guardian, Le Monde, Euronews, Rtv e i BBC News.

4.2. Criteris metodològics

Segons la metodologia de Van Dijk (1990), el discurs periodístic se subdivideix en dues dimensions principals: la textual i la contextual. La dimensió textual engloba els diferents nivells estructurals de la notícia, mentre que la dimensió contextual es dirigeix als processos cognitius i als factors socioculturals. L'autor exposa que "una anàlisi extensa del discurs suposa una integració del text i el context, en el sentit que l'ús d'un discurs en una situació social és, al mateix temps, un acte social" (1990, p.52). L'autor també recull una sèrie de definicions i aspectes claus que engloben el *discurs*, en concret tres dimensions principals: l'ús del llenguatge, la comunicació de creences i la interacció en situacions de caràcter social. En la meua anàlisi prendré com a referència les dimensions següents: la comunicació de creences, en tant que els periodistes són persones que han d'intentar contar uns fets amb la màxima neutralitat ideològica possible -que no objectius-; i l'ús del llenguatge (referit a l'aspecte verbal de les emissions) reproduït en les notícies.

Segons Dijk, l'anàlisi d'aquest darrer aspecte se sol realitzar de la superficialitat a la profunditat, primer observant l'expressió i seguidament analitzant el sentit i l'acció; i

posteriorment contextualitzant el missatge. La paraula del periodista és una arma poderosa, especialment quan els usuaris li atorguen un cert *sentit als fets* arran al que diu. La dimensió de la interacció a situacions de caràcter social no tindrà cabuda en aquesta anàlisi, donat que les reaccions que provoquen les notícies no es tindran en compte en l'àmbit qualitatiu.

4.3. Procediment

Per a l'anàlisi, escolliré les notícies de sis mitjans de comunicació: el diari digital d'El País, el diari digital Le Monde, els clips reproduïts en els telenotícies de RTVE (consultats a la web corporativa de l'entitat), les notícies del portal digital Euronews, el diari digital The Guardian i els vídeos de la BBC News. Més endavant, detallo la tria d'aquests mitjans en concret.

Les peces escollides sempre tindran com a protagonista al col·lectiu de Femen. La majoria de les peces escollides són notícies, ja que m'interessa analitzar el text que s'escriu al moment –amb totes les conseqüències negatives que pugui portar, en concret la manca de temps, l'espai delimitat, l'accés a les fonts...-. Així doncs, no comptabilitzaré opinions ni columnes que tractin del tema. Busco analitzar com es treballa la notícia diària i fins a quin punt s'hi representa el col·lectiu de Femen. En el cas dels clips de vídeo, també em sembla interessant analitzar els clips reproduïts en el telenotícies, ja que aquest té un ampli abast en la nostra societat, i ajuda a conformar una opinió social col·lectiva.

L'anàlisi es dividirà entre els següents apartats:

- Fitxa tècnica: Titular i encapçalament o subtítols (distingits amb una altra tipografia, junts resumeixen els principals temes de la notícia). També s'hi especificarà la tipologia de peça periodística, l'autoria de la informació i la localització del fet.
- Esdeveniments principals: què ha ocorregut segons aquella peça en concret.
- Conseqüències: les conseqüències que han esdevingut a partir dels esdeveniments principals. A vegades són encara més importants que els esdeveniments, el seu valor informatiu determina també la serietat dels fets.
- Context: gràcies a la contextualització d'un fet podem dotar de significat als esdeveniments en un sol moment. Dins el context trobem el temps, el lloc, les circumstàncies que acompanyen al fet, els participants, les intencions, les metes i els propòsits. Evidentment, el context cultural és un dels més influents i

important en el llenguatge, de forma que un mateix fet pot canviar de perspectiva radicalment depenent del país des d'on s'expliqui. No és només una qüestió de normes i tradicions culturals, sinó que també engloba els valors educatius i la percepció del món de cada un.

- Antecedents: fa referència a accions anteriors que li han ocorregut als protagonistes de la notícia (si s'especifica).
- Fonts i declaracions: les fonts que s'han emprat per a la redacció del contingut; i les declaracions, per ordre d'aparició, que trobem a la notícia.
- Expectatives i avaluacions del mitjà: el tractament i l'estil que el periodista o el mitjà plasma en la peça informativa.
- Arxius audiovisuals: anàlisi de les imatges o vídeos que acompanyin a la informació. En el cas de notícies dels portals digitals, es comprovarà la validesa i tria de la imatge; i en el cas dels vídeos, es valoraran els plans i altres elements com els personatges, l'escenari, etc.
- Informació complementària: si hi ha altres peces que enriqueixin la notícia.

Pel que fa a l'antiguitat temporal de les notícies en relació als fets principals, tindran com a molt, quatre dies d'antiguitat, excepte les de l'Eurocopa, ja que abasta un període de temps bastant extens perquè Femen va preparar diverses accions en contra seva abans que se celebrés a Kíev, Ucraïna.

Les accions analitzades en aquest treball són les següents:

1. Reivindicacions diverses amb motiu de l'**Eurocopa** (Kíev, entre maig i juliol del 2012).
2. Femen es cola a la inauguració de la **Fira Industrial de Hannover** (Hannover, Alemanya, abril 2013).
3. **Amina** abandona Femen (Tunísia, agost 2013).
4. Activistes de Femen irrompen en el Congrés: "**avortament és sagrat**" (Madrid, octubre 2013).
5. Femen aborda a **Rouco Varela** (Madrid, febrer 2014).

4.4. Justificació dels mitjans escollits

The Guardian (1821)

Fundat el 1821, és el segon diari amb més audiència entre els lectors de parla anglesa –rere el The New York Times-. De tendència d'esquerres, és famós per haver tombat

un partit conservador el 1977 i per la simpatia de Julian Assange. A més a més, tots els seus continguts en línia són gratuïts i ha guanyat en diverses ocasions el premi *Webby Award* i el *British Newspapers Awards* al millor periòdic digital. The Guardian és un dels mitjans que més espai i temps ha dedicat a Femen, pel qual era interessant també incloure'l a l'anàlisi.

Le Monde (1944)

Fundat el 1944 a Paris i amb una ideologia centro-esquerra –així s'autodefineixen-; és el diari francès de referència amb un gran abast mundial, a l'exterior es vénen més de 39.000 exemplars. Segons la pàgina web www.kmedianet.es, Le Monde compta amb un ampli ventall de professionals que escriuen peces analítiques, llargues i profundes. La versió online www.lemonde.fr, llançada el 1995, ha contribuït a la crisi interna de la versió en paper del diari. L'empresa va tancar 2013 amb unes pèrdues de dos milions, i per intentar pal·liar la situació es proposà fer alguns canvis de cara el 2015, com peces més analítiques a la versió en paper, una versió en línia africana i un avançament matinal per a les aplicacions mòbils, així com la fusió de la societat jurídica del diari en paper i de la web.

Euronews (1993)

Produït i fundat el 1993 per la *Société Opératrice de la Chaîne Européenne Multilingue d'Information Euronews* (SOCEMIE), es dedica a la informació mundial per complet. Cobreix les notícies en 13 idiomes, les 24 hores del dia i els set dies de la setmana. Es defineix com independent de les forces polítiques i té l'objectiu de no tenir un format superficial. Arriba a més de 400 milions de pantalles de les llars, a més d'estar disponible en canals com la ràdio i el digital. Les seves fonts provenen de molts indrets del món, i compten amb més de 400 periodistes que treballen i comparen la informació. Es finança a través de les quotes de vendes de programes, del cable i satèl·lit, de la venda de publicitat i del finançament dels accionistes. Les notícies analitzades són en castellà.

El País (1976)

El País és un mitjà de referència espanyol fundat el maig del 1976. Es defineix com a diari independent i defensor de la democràcia, tot i que des de fa molt d'anys hi predomina el vessant socialista. En els darrers anys, ha tendit a estar de part de

l'Estat, pel qual hi ha qui l'ha criticat de conservador davant les noves formacions polítiques que han sorgit. La publicació digital es va consolidar el 2000, i té un abast molt ampli: la seu del diari es troba a Madrid, té delegacions a tot Espanya, a la majoria dels països llatinoamericans, a Los Angeles, Nova York, San Francisco i Washington. A més a més, també té corresponsals a Israel, al Marroc, a Dubai i a Pequín. La decisió de triar aquest mitjà per analitzar les accions de Femen és l'àmplia audiència que té el mitjà, arribant a més d'1.680.000 lectors el 2014. A més a més, crec que és interessant que, tot i que Femen realitzi la majoria de les seves accions a Europa, es doni la visió del moviment fundat a Espanya per Lara Alcázar.

BBC News (1991)

BBC és el servei públic de ràdio, televisió i Internet del Regne Unit. Va fundar-se el 1991 gràcies al finançament de les empreses de publicitat comercial, ja que el Regne Unit va rebutjar pagar la quota de la cadena. Sota el nom BBC World Service Television, la seva retransmissió es va iniciar l'11 de març del 1991, i es va subdividir en dues cadenes: la BBC Prime –canal d'entreteniment i de subscripció-, i el BBC World –noticiari d'abast mundial-. El 2008 va decidir canviar la seva imatge i el seu format a través d'una partida de 550.000 lliures, amb el qual passà a anomenar-se BBC World News.

BBC News va facturar 61,5 milions d'euros en el període 2012-2013, i és la divisió que s'encarrega de recollir i produir notícies i informació actual per als altres canals de la BBC. La cadena opera sota la premissa de que no es pot veure sotmesa a cap tipus de pressió política o comercial; no obstant això, ha rebut nombroses crítiques per la seva manca d'imparcialitat, especialment en conflictes internacionals i en conflictes bèl·lics. Va rebre el premi *Millor Canal de Notícies a Nivell Internacional* el 2006 i la seva audiència setmanal ha crescut un 9% el 2014. Entre les divisions de ràdio, televisió i digital, cada setmana té una audiència de 265 milions de persones.

Radio i Televisió Espanyola (RTVE) (1956)

RTVE es va fundar el 1956 a Espanya i fou el primer servei públic d'emissió de ràdio i televisió. Té un ampli abast de corresponsalies, quasi les mateixes que El País (sumant-li Moscou i les principals capitals d'Europa), pel qual és ideal per cobrir temes com Femen. Tot i només tenir una audiència del 16,3% -per darrere de Atresmedia i Mediaset-, la cadena és pública i s'espera que respongui a certs criteris informatius

claus. És el compromís que ha de complir amb els seus ciutadans, qui paguen els impostos perquè segueixi funcionant l'emissora. RTVE es subdivideix en tres divisions principals: TVE amb sis canals, RNE amb altres sis canals més i la pàgina web oficial (www.rtve.es); i a part existeixen l'institut Rtv e i l'Orquestra i el Coro. La cadena també s'ha vist envoltada amb diverses polèmiques a causa dels nomenaments d'alts càrrecs simpatitzants del Partit Popular, així com queixes de les redaccions per pressions i censura en els continguts informatius emesos en els darrers anys.

5. Investigació de camp

“Vivim en una societat on domina la indústria de la diversió. El consumidor és molt exigent. Estem obligades a tenir en compte els seus desitjos i la seva capacitat d’assimilar la informació. Si volem que ens escoltin, hem de crear accions que impactin, *performances* teatralitzades amb un missatge clar i concís. Hem de causar impressió en la gent, impactar. Només així podrem canviar les coses”
(Femen, 2014, p.103)

5. 1. Eurocopa 2012

L'Eurocopa és el torneig de futbol organitzat per la UEFA en el que les diferents seleccions europees es disputen la Copa de l'Eurocopa. La XIV edició, celebrada del 8 de juny a l'1 de juliol de 2012, es va organitzar a Polònia i a Ucraïna –fou la primera Eurocopa celebrada a Europa de l'Est des de 1976-. La inauguració es jugava a Polònia i la final a Kíev, on residien les fundadores de Femen. Tot i els beneficis econòmics que podia parèixer que anava a comportar la celebració de l'Eurocopa a Kíev, la veritat és que va suposar més mal de caps que alegries, ja que Ucraïna es trobava immersa en una recessió econòmica difícil de superar i tenia moltes dificultats per aconseguir finançament privat per a les instal·lacions i els hotels necessaris de cara al campionat. A aquesta situació, se li sumava el poder de la indústria sexual al país, que es va aprofitar de l'ocasió per obrir més bordells i facilitar que els clients i turistes poguessin accedir sense problemes a les prostitutes ucraïneses.

En aquest context, les activistes de Femen van decidir planejar tota una sèrie d'accions abans i durant l'Eurocopa per sabotejar-la, des d'intentar robar el trofeu del campionat fins a sabotejar el ritual del "porc predicador", una tradició en la qual l'animal endevina quin serà el resultat de la final. Les seves veus de denúncia es dirigien tant als espectadors i assistents al torneig, com al govern ucraïnès –per permetre l'auge dels bordells i facilitar a les màfies sexuals el negoci-, com a l'organització i al president de la UEFA, Michel Platini, per fer els ulls grossos.

The Guardian: “Euro 2012: Topless Femen activists in Ukraine plan football championship protests-video”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: The Guardian	
Titular: Euro 2012: Topless Femen activists in Ukraine plan football championship protests-video ⁵	
Encapçalament: Neo-feminist group Femen prepares for a 'blitz of stunts' during this summer's Euro 2012 football championship, which it says will fuel prostitution and sex tourism. The group has earned a global reputation, with topless protesters demonstrating in France and Switzerland recently ⁶	
Tipologia de peça: Vídeo (1'37")	
Data: 23 de maig de 2012	Enllaç web:
Autor/a: Reuters	http://www.theguardian.com/world/video/2012/may/23/euro-2012-topless-activists-ukraine
Localització: Kíev (Ucraïna)	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

El vídeo és un petit reportatge d'1' 37" sobre el motiu i el procediment de Femen en les seves actuacions de l'Eurocopa. En primer lloc, apareix una activista de Femen a la vora de la copa del torneig de l'Eurocopa. Aparentment, l'activista ha aconseguit infiltrar-se a l'organització de la UEFA treballant com a hostessa d'esdeveniments, i aprofita la seva posició per treure's la camiseta ràpidament i denunciar que Ucraïna no és un bordell. En tan sols dos segons, els guàrdies l'enganxen per treure-la de devora la copa, però molts càmeres dels mitjans ja han registrat l'acció. Seguidament, un grup de sis noies joves caminen pel carrer –ben bé podria ser qualsevol grup d'amigues que passeja pel carrer-, però segons més tard es veu a les noies dintre d'un local, vestides i preparant material de protesta (cartells i murals). És el centre d'entrenament de Femen, i en ell es veu com una noia, amb els pits a l'aire, dibuixa l'Home de Vitruvio de Leonardo da Vinci amb una creu a la cara, una corona de flors al cap i pits. La figura aguanta un cartell per sobre el cap, on està escrit *FUCK EURO 2012*.

⁵ Eurocopa 2012: Activistes de Femen en *top-less* planegen protestes contra el campionat de futbol.

⁶ El grup neo-feminista Femen es prepara per a un bombardeig d'acrobàcies durant l'estiu del torneig futbolístic de l'Eurocopa 2012, que diuen que activarà la prostitució i el turisme sexual. El grup s'ha guanyat una reputació global, amb les recents demostracions en *top-less* a França i Suïssa.

En el mateix centre d'entrenament, una de les fundadores de Femen, Anna Hutsol, fa una declaració d'intencions quan comenta com es preparen per intervenir en el campionat, advertint que es preparen també per si es dóna l'ocasió d'haver de lluitar cos a cos contra la policia i contra els guardes de seguretat. Entre i entre, s'intercalen imatges de la preparació física de les altres noies de Femen –totes van vestides excepte la noia que pintava a la paret-; fan abdominals, exercicis d'expressió corporal –focalitzats en transmetre agressivitat-, i simulació d'accions de protesta. Al final del vídeo, també intervé una altra de les fundadores i organitzadora dels entrenaments físics, Sasha Shevchenko.

Conseqüències

No es detallen les conseqüències, es tracta d'una peça audiovisual en la qual Femen manifesta les seves intencions respecte a l'Eurocopa 2012.

Context

El context l'explica breument el presentador -veu en off en el vídeo-; narra que les activistes estan duent a terme diferents accions contra l'Eurocopa 2012 a causa de l'increment del turisme sexual que està propugnant el govern ucraïnès i l'entitat de la UEFA, així com de l'auge de la indústria sexual que està vivint el país.

Antecedents

Es troba a faltar, com en molts dels vídeos i notícies que es publiquen sobre Femen, més informació sobre la situació sociopolítica per la qual protesten. Tot i que fan menció a la prostitució i al turisme sexual, no permeten que l'espectador conegui exactament que està ocorrent. S'entén que no es pot informar cada vegada a l'espectador sobre els antecedents, i més amb la limitació de temps que hi ha, però una petita frase que recordés que, per exemple, cada any 2000 noies són víctimes de la indústria sexual, bastaria perquè els ciutadans s'adonessin de la magnitud del problema.

Fonts

Anna Hutsol i Sasha Shevchenko.

Declaracions

- Anna Hutsol: *"we may only have one room, but I think it is enough for small groups of topless activists to prepare actions. And we are glad that not only is it bright and beautiful here, but that we can train here in Kiev and that this*

*summer our supporters from other countries -from France, from Brasil- will come; and that this summer we'll have a headquarters for our revolt against Euro 2012. Against the rise of prostitution and sex tourism during the championship*⁷.

- Sasha Shevchenko: *"the activists are engaged in physical training because during Euro 2012 we are going to carry out not only the usual protests but acts of sex sabotage and we plan to possibly fight with the police and with security guards. So we need to have a good reactions. We need to have physical strenght to carry it out. That is why we are doing physical training now"*⁸.

Impressions i avaluacions pròpies del mitjà

Hi ha molt poca intervenció del presentador a l'informatiu, bàsicament és un recull de declaracions de les integrants del moviment i d'imatges de com entrenen en el seu centre. Encara que en els entrenaments les activistes estan despullades de cintura cap a dalt, no hi ha especial incidència en els pits ni en el nu del cos, no peca de morbositat ni deixa en evidència al col·lectiu.

Arxius audiovisuals

El vídeo té una durada d'1 minut i 37 segons. La intervenció del mitjà és mínima (no hi ha cap veu en off que condueixi el vídeo, tan sols dos *chyrons*⁹), la peça està protagonitzada per les veus d'Anna Hutsol i Sasha Shevchenko, fundadores de Femen a Kíev. La dinàmica de la peça es basa en intercalar explicacions sobre les activitats del grup per sabotejar l'Eurocopa amb imatges d'un reduït grup d'activistes (sis) entrenant-se. Només una d'elles va amb el pit a l'aire destacant entre les altres, fet que crida l'atenció, ja que no s'acaba d'entendre el propòsit de l'activista.

Informació complementària

No.

⁷ "Potser només tenim una habitació, però crec que és suficient per a grups petits d'activistes en *top-less* per preparar les accions. I estem encantades que no només sigui una cosa bonica... Nosaltres podem entrenar aquí a Kíev i aquest estiu les persones que ens donen suport d'altres països –com França o Brasil-, vindran; i aquest estiu tindrem una seu per la nostra rebel·lió contra l'Eurocopa 2012, contra l'augment de la prostitució i contra el turisme sexual durant el campionat".

⁸ "Les activistes estan compromeses amb l'entrenament psicològic ja que durant l'Eurocopa 2012 durem a terme accions diferents de les protestes habituals, sinó que també farem sabotatges sexuals, i planegem que possiblement haurem de lluitar amb la policia i amb els guardes de seguretat. Per això, necessitem reaccionar bé. Necessitem força psicològica per dur-les a terme. Això és el motiu pel qual realitzem entrenaments psicològics ara".

⁹ Gràfic que es situa a la part inferior de la pantalla de la televisió per transcriure titulars, declaracions o altres dades.

Le Monde: “Une activiste de Femen entre seins nus dans l'enclos du cochon prédicateur”

FITXA TÈCNICA

Mitjà de publicació: Le Monde	
Titular: Une activiste de Femen entre seins nus dans l'enclos du cochon prédicateur ¹⁰	
Encapçalament: Une militante du mouvement ukrainien Femen, spécialiste des actions seins nus, a fait irruption jeudi 21 juin dans l'enclos du cochon choisi par Kiev pour prédire le résultat des matches de l'Euro 2012 de football. L'activiste entendait protester contre le "saccage" de Kiev par les supporters ¹¹	
Tipologia de peça: Vídeo (29”)	
Data: 22 de juny de 2012	Enllaç web:
Autor/a: O.Isajenko	http://www.lemonde.fr/europe/video/2012/06/22/une-activiste-de-femen-entre-seins-nus-dans-l-enclos-du-cochon-predicateur_1723143_3214.html
Localització: Kíev (Ucraïna)	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Una activista de Femen interromp el ritual del torneig de l'Eurocopa 2012, consistent en col·locar dos plats plens de menjar -que representen a un dels països que participa en torneig futbolístic- al davant d'un porc. Segons la tradició, el plat que es mengi el porc correspon a l'equip guanyador del partit. Tot aquest ritual es desenvolupa dins una gàbia de grandària considerable, on perfectament hi caben unes 10 persones. Així doncs, en el moment que deixen els dos plats al davant de l'animal, una activista de Femen entra ràpidament a la gàbia i es treu la camiseta, al mateix temps que crida “Fuck Euro!” –referint-se a l'Eurocopa 2012-. Al tors, porta escrita la consigna que crida; i a l'esquena, imitant la dorsal d'una camiseta d'un futbolista, hi porta escrit el cognom del president de la UEFA, Michel Platini, i el número 10. L'enrenou que crea l'activista és considerable, ja que molts mitjans cobrien el ritual.

Conseqüències

Dos guàrdies de seguretat engeguen a l'activista de la gàbia i se l'emporten sense camiseta pel carrer, mentre ella segueix cridat i denunciant que els assistents al torneig son igual de culpables que el govern ucraïnès i que l'organització de la UEFA,

¹⁰ Una activista de Femen dins la gàbia del “porc predicador”.

¹¹ Una activista del moviment ucraïnès Femen, especialitzades en accions amb el tors nu, va interrompre el dijous 21 de juny dins la gàbia del porc predicador, escollit per Kíev per predir els resultats dels partits de l'Eurocopa 2012. L'activista protestava contra el “saqueig” dels aficionats.

per permetre que Ucraïna es converteixi en un bordell. Aparentment, l'activista queda en llibertat quan l'han allunyat del lloc dels fets.

Context

El context que apareix en la notícia és el mateix torneig de l'Eurocopa i la denúncia al saqueig dels aficionats, a qui Femen culpa per promoure i aprofitar-se de la indústria sexual ucraïnesa.

Fonts

La gravació de l'acció que realitza l'empresa AFP TV.

Declaracions

No hi ha declaracions, tot i que al final es veu com la càmera està al costat de l'activista. Es desconeix si es parla amb ella o no, a les imatges que retransmeten no apareix cap declaració.

Antecedents

No es coneixen.

Arxius audiovisuals

El vídeo, de duració de 29 segons, capta plans mig i plans generals de la gàbia i de l'activista en el seu interior. En la majoria de fotogrames, la càmera està seguint a l'activista, pel qual només pot capturar l'esquena de l'integrand de Femen, la qual és portada a la força per dos guàrdies de seguretat a un altre lloc, lluny de la gàbia. Més tard, el càmera està just al costat de l'activista i captura quan està aturada al carrer, cridant i denunciant la passivitat dels aficionats que assisteixen a l'Eurocopa 2012.

Informació complementària

No.

Euronews: “Mujeres en pie de guerra en Ucrania”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: Euronews	
Titular: Mujeres en pie de guerra en Ucrania ¹²	
Encapçalament: No	
Tipologia de peça: Text digital	
Data: 2 de desembre de 2011	Enllaç web:
Autor/a: Euronews	http://es.euronews.com/2011/12/02/mujeres-en-pie-de-guerra-en-ucrania/
Localització: Kíev (Ucraïna)	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Les activistes de Femen han elegit l'Eurocopa 2012 com a *target* de les seves accions de protesta, perquè es neguen al fet que Ucraïna es converteixi en un “en un gran prostíbulo al servicio del organismo futbolístico¹³”, segons explica Euronews. Aquesta vegada, l'acció de Femen ha consistit en posar semi despullades davant de l'estadi de futbol on se celebrarà l'Eurocopa per protestar contra l'actitud de la UEFA. Tal com es descriu a la peça, Ucraïna no passa pel seu millor moment i la situació s'agreuja amb els problemes que comporten la indústria sexual, així com l'empitjorament que pot suposar que la UEFA legalitzi la prostitució a favor dels seus propis interessos.

Conseqüències

No es detallen les conseqüències que comporta per les activistes haver protestat davant del recinte esportiu, ni s'especifica en detall què canviarà si la UEFA aconsegueix que el govern ucraïnès legalitzi la prostitució.

Context

Les activistes de Femen han decidit sabotejar el torneig de l'Eurocopa. El seu màxim rival és la UEFA –qui vol legalitzar la prostitució a Ucraïna- i la indústria del sexe –la qual no està gens regulada pel govern, segons les feministes-. L'acció es realitza mig any abans que comenci el torneig, quan l'estadi ja ha estat inaugurat. Femen denuncia que si se celebra el torneig a Ucraïna i no es prenen mesures en contra de la indústria sexual, la capital es convertirà en un “euro-bordell”, on les autoritats ucraïneses permetran el que sigui mentre que entrin diners dels turistes al país.

¹² Dones en peu de guerra a Ucraïna.

¹³ En un gran prostíbul al servei de l'organisme futbolístic.

Antecedents

De Femen, es detalla que ja havien realitzat una acció similar quan es va inaugurar l'estadi de Kíev. No hi ha més detalls sobre la UEFA ni sobre la indústria sexual a Ucraïna.

Fonts

Oleksandra Shevchenko.

Declaracions

Oleksandra Shevchenko: “[que] los aficionados y Michel Platini se olviden de jugar con pelotas. Tenemos que recordar y tener en cuenta los problemas sociales de Ucrania y la posibilidad de que se convierta en un euro-burdel durante la Eurocopa”¹⁴.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

El to de la peça –no signada- no es pot considerar del tot agressiu, però dista molt del to d'un discurs informatiu. Comença amb contundència, amb la frase “és una qüestió de pilotes”, i segueix amb l'al·lusió a l'entitat de la UEFA, a la qual les activistes d'Ucraïna responsabilitzen per la mala gestió de la indústria sexual durant l'Eurocopa 2012. Es tracta d'una notícia curta (11 línies) i directe, que a diferència de les altres, no defineix a Femen d'entrada com les dones que protesten amb el pit nu, sinó que primerament les identifica com “activistes ucraïneses”, fet que penso que és molt positiu per aconseguir que el lector s'ho prengui més seriosament. No es recorre als típics estereotips que solen acompanyar tot el que hagi de veure amb Femen (pits nus, les activistes del *top-less*, imatges del seu tors...), i és interessant que la indústria sexual i la UEFA tingui el mateix pes en la peça que el moviment de Femen. Crec que aquest equilibri és bo per a fer entendre al lector contra què lluita el col·lectiu feminista.

Arxius audiovisuals

No hi ha cap imatge.

Informació complementària

No.

¹⁴ “[Que] els aficionats i Michel Plattini s'oblidin de jugar amb pilotes. Hem de recordar i tenir en compte els problemes socials d'Ucraïna i la possibilitat que es converteixi en un euro-bordell durant l'Eurocopa”.

RTVE: “TVE nos descubre a las activistas contrarias a la Eurocopa”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: Rtve - TVE	
Titular: TVE nos descubre a las activistas ucranianas contrarias a la Eurocopa ¹⁵	
Encapçalament: Si hay alguien en Ucrania que no quiere que se celebre la Eurocopa 2012 es el grupo de activistas feministas conocido como "Femen" ¹⁶	
Tipologia de peça: Vídeo (1'19")	
Data: 31 de maig de 2012	Enllaç web: http://www.rtve.es/alacarta/videos/telediario/tve-
Autor/a: Carlos Franganillo	descubre-activistas-ucranianas-contrarias-
Localització: Kíev (Ucraïna)	eurocopa/1425502/ - ht

ANÀLISIS

Esdeveniments principals

La peça és una crònica audiovisual que narra com Femen realitza una acció al jardí de la ciutat de Kíev on està representada la mascota de l'Eurocopa 2012. En la protesta hi intervenen tres activistes de Femen, una només porta unes calcetes color carn i les altres dues estan vestides de cap a peus. La noia que està en *topless* té la intenció de col·locar-se entre les cames del ninot de l'Eurocopa per simular un penis; mentre les altres dues pinten *Fuck Euro* amb esprais a l'herba del jardí.

Seguidament, s'enllaça l'acció amb les imatges al centre d'entrenament de Femen, on apareixen algunes d'elles (vestides) treballant en el vestuari de les accions, organitzant les futures protestes o realitzant altres tasques. Inna Shevchenko parla amb el reporter per explicar-li les intencions del grup feminista respecte a l'Eurocopa: sabotejar-lo perquè no es creguin que Ucraïna és un bordell. Posteriorment, apareixen les declaracions del representant de la UEFA a Kíev (a qui no nomenen), i acaba el vídeo amb dades de diferents ONG's respecte a la situació de la indústria sexual del país.

Conseqüències

Les activistes que intenten dur a terme l'acció al parc de Kíev són detingudes per la policia entre crits de “Fuck Euro”¹⁷, mentre la premsa fotografia com se'ls emporten.

¹⁵ Tve ens descobreix les activistes ucraïneses contràries a l'Eurocopa.

¹⁶ Si hi ha algú a Ucraïna que no vol que es celebri l'Eurocopa 2012 és el grup d'activistes femenines conegut com a 'Femen'.

¹⁷ “A la merda l'Eurocopa”.

No es coneix si més tard són alliberades o la sanció que reben a causa de la protesta. De la resta d'informació no es coneixen les conseqüències directes.

Context

El reporter repeteix diverses vegades que les activistes volen denunciar l'explotació sexual que pateixen moltes dones a Ucraïna, fet que permet que l'espectador tingui molt clar que al país la dona pateix una situació discriminatòria (tema que no se sol publicar en la resta de peces que tracten de l'Eurocopa). El periodista també contextualitza al grup en el seu entorn -un petit centre d'entrenament-, on des d'allà planegen les seves pròximes accions.

Antecedents

Des de l'inici de la notícia, el reporter presenta al grup de Femen i diu que “sus métodos son criticados por muchos sectores feministas, las acusan de utilizar su cuerpo como reclamo, pero desde su creación en 2008 han logrado una gran proyección mediática”¹⁸. No obstant això, no es parla de com ni perquè han aconseguit aquesta gran projecció, no explica l'estètica de les activistes ni com plantegen les seves protestes. Al mateix temps que presenta a Femen, les seves paraules són il·lustrades pel vídeo en el moment en que una de les activistes, la que només vesteix calcetes, intenta col·locar-se entre les cames de la mascota de l'Eurocopa per simular un penis.

Fons

Inna Shevchenko, el responsable de la UEFA a Ucraïna, les autoritats locals i diverses ONG (no s'especifiquen quines).

Declaracions

- Inna Shevchenko (traduïda pel reporter): *“Nuestro plan es echar a perder el campeonato, no queremos que el mundo piense que Ucrania es un burdel, i que las ucranianas son prostitutas. Queremos que sepan que los organizadores estan interesados en potenciar la industria del sexo”*¹⁹.

¹⁸ “Els seus mètodes són criticats per molts sectors feministes, les acusen d'utilitzar el seu cos com a reclam, però des de la seva creació el 2008 han aconseguit una gran projecció mediàtica”

¹⁹ “El nostre pla és sabotejar el campionat, no volem que el món pensi que Ucraïna és un bordell i que les ucraïneses són prostitutes. Volem que sàpiguen que els organitzadors estan interessats en potenciar la indústria del sexe”

- Responsable de la UEFA a Ucraïna (s'omet el nom): *“los aficionados estaran demasiado ocupados con el fútbol [risas]”*²⁰.
- Autoritats locals (cita indirecta): *“tratan de limitar la prostitución”*²¹.
- ONGs (cita indirecta): *“La avalancha de visitantes disparará la industria del sexo en uno de los principales focos de tráfico de mujeres de Europa”*²².

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

La tria d'imatges del vídeo és molt encertada. Des del principi fins al final enllacen de forma correcta el que està contant el presentador amb el que es veu: a l'inici, quan presenta a les activistes de Femen, es veu com intenten realitzar una acció i com les detenen; més tard les contextualitza en el seu propi centre d'entrenament, on les activistes expliquen els seus plans futurs de cara a l'Eurocopa; i finalitza amb imatges de la ciutat de Kiev on hi apareixen elements del campionat futbolístic, com l'entrada del metro o un gran cartell de publicitat.

El periodista compara les protestes amb “atacs” -així els anomena- però no s'acaba de saber si ho fa en detriment o a favor de les activistes, enaltint les seves accions. Per altra banda, quan insereixen les declaracions del responsable de la UEFA a Ucraïna, és molt significatiu que reproduïxin el fragment en que aquest riu i li treu importància al tema, argumentant que els aficionats no tindran temps pel sexe. Crec que no li fa cap bé a l'organització futbolística, especialment quan al final del vídeo s'insereixen la informació proporcionada per diverses ONG, qui expliquen que Ucraïna és el país d'Europa on més força té el tràfic de dones.

Arxius audiovisuals

Vídeo d'una durada d'1 minut i 19 segons, on el presentador realitza un ‘stand up’²³ al mateix centre d'entrenament de Femen per donar pas a les declaracions d'Inna Shevchenko. Quasi no apareixen activistes en *topless* –només una al principi en el jardí- i no es fa menció d'aquesta qualitat de Femen en cap moment (estrany, ja que en la majoria de peces analitzades es nomena aquesta característica del moviment feminista).

²⁰ “Els aficionats estaran massa ocupats amb el futbol [rialles]”.

²¹ “Tracten de limitar la prostitució”.

²² “El devesall de visitants disparará la indústria del sexe en un dels principals focus de tràfic de dones d'Europa”.

²³ També conegut com a “periodista in situ”, és una tècnica en la qual el periodista apareix davant la càmera informant des del lloc on s'han produït els fets.

Informació complementària

No.

No hi ha notícies al respecte a:

- BBC News
- El País

5. 2. Fira Industrial de Hannover

La Fira Industrial de Hannover és un esdeveniment anual que se celebra des de fa 60 anys a la localitat alemanya. Està considerada la fira industrial més gran del món, i cada any reuneix a més de 6.000 expositors de diferents països. Les ofertes dels expositors varien entre automatització industrial, software industrial i energia i enginyeria ambiental, alhora que s'organitzen fires paral·leles més enfocades a la tecnologia de mobilitat i ambiental. El 93% del perfil dels visitants són professionals, i l'organitzador és Deutsche Messe A.G. Cada any, la fira compta amb la presència d'un país convidat, i en l'any 2013 Rússia va rebre la invitació. Fou el president Vladimir Putin qui va acudir com a representant del seu país, i contra ell van carregar les activistes de Femen, amb l'acusació de "dictador" escrita al tors.

Vladimir Putin és un ex dirigent de la FSB que va donar el salt a la política el 1999. Fou elegit president el 2000 i reelegit el 2004. El 2011, el frau de les eleccions i les conseqüències de la recessió econòmica –quan Rússia va sofrir una fuga de capital de més de 131 mil milions de dòlars i una contracció de l'economia del 8,9%- va expropiar a la força el major subministrador de petroli del país –l'empresa Yukos- i les cadenes públiques de radiotelevisió i dels diaris de més tirada. La revolta que es va produir a Ucraïna el 2013 per una part de la població que estava en contra de la gestió de Yanukovich, principal aliat de Putin, i l'intent de Bush d'incorporar alguns dels països veïns de Rússia, van detonar la calma de Putin i el van dur a envair la península de Crimea. El conflicte encara està vigent avui en dia, tot i que la pressió dels agents internacionals ha rebaixat molt la tensió entre Rússia i Ucraïna²⁴.

²⁴ En el bloc *Letras libres* es realitza una anàlisi sobre l'evolució política de Vladimir Putin, d'ençà que va començar com agent de la FSB fins arribar a la presidència. Per a més informació, es pot consultar a: Isabel Turrent (25 de març de 2015). Rússia: cómo se construye un dictador. *Letras libres*. Recuperat de: <http://www.letraslibres.com/blogs/atalaya/rusia-como-se-construye-un-dictador>

The Guardian: “Femen activist tells how protest against Putin and Merkel was planned”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: The Guardian	
Titular: Femen activist tells how protest against Putin and Merkel was planned ²⁵	
Encapçalament: Alexandra Shevchenko says stunt at Hannover trade fair was feminist group's most successful action yet ²⁶	
Tipologia de peça: Text digital	
Data: 12 d'abril de 2013	Enllaç web:
Autor/a: Kate Connolly	http://www.theguardian.com/world/2013/apr/12/femen-activist-protest-putin-merkel
Localització: Hannover (Alemanya)	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Cinc dies més tard de l'acció de Femen a Hannover, la periodista Kate Connolly entrevista a Alexandra Schevchenko, l'activista que va preparar l'acció de protesta contra Vladimir Putin a la Fira Industrial de Hannover. El text és notícia i entrevista alhora, ja que la periodista aprofita el fet d'actualitat per ampliar la peça amb les declaracions d'Shevchenko.

Els ítems principals que sorgeixen durant l'entrevista són: la descripció de l'acció des del punt de vista d'Alexandra Schevchenko; la controvèrsia que genera el somriure que es forma a la cara de Putin en veure la protesta; la mudança de Schevchenko a Berlín per dirigir l'escissió de Femen alemanya –especialment, en veure que la imatge ideal que tenien d'Europa Occidental no és tal com elles es pensaven-; l'evolució de les seves protestes, en les quals s'atraquen cada cop més als seus objectius físics; la cerca d'un centre d'entrenament a Alemanya; la intenció frustrada d'expandir-se al Regne Unit i el seu desig d'actuar a Brasil el 2014, i als Jocs Olímpics en 2016.

Conseqüències

A diferència de la peça de RTVE, s'expliquen els fets posteriors al bloqueig de les activistes de Femen per part dels guàrdies de seguretat. Alexandra i quatre activistes més que van participar en l'acció –tot i que als vídeos només es veuen tres d'elles-,

²⁵ Una activista de Femen explica com es va planejar la protesta contra Putin i Merkel.

²⁶ Alexandra Schevchenko diu que la treta a la fira de Hannover ha estat l'acció amb més èxit del grup feminista fins al moment.

foren arrestades i van passar a disposició judicial durant cinc hores, encara que Schevchenko explica que no van patir cap humiliació per part dels policies. “Fou un arrest molt amigable, res que veure amb els d’Ucraïna. Vam beure tè i cafè amb els policies i vam parlar amb ells de molts de temes [traduït de les declaracions en anglès]”.

Context

La peça es contextualitza de dues formes: per una part, hi ha el context de l’acció de Hannover, on s’explica pas per pas com van actuar les integrants de Femen i les impressions que van tenir “Putin era diminut”, “la seva cara plena de Botox [Putin] no li permetia expressar les seves emocions”, “fou un moment molt íntim”...²⁷

Per altra banda, durant l’entrevista està present un context més general: Berlín. En cap moment manquen referències a la ciutat alemanya, com per exemple quan s’explica que les dues dones realitzen l’entrevista en un bar de Berlín, que les activistes de Femen estan buscant un centre d’entrenament a la capital alemanya, les raons per la qual Femen vol establir una seu al país germànic, la situació de les prostitutes a Alemanya, la posició política de Merkel referent als drets de les dones, etc.

Antecedents

La peça és molt rica en antecedents. Connolly explica com Schevchenko, una de les fundadores del moviment el 2008 a Kíev, es va mudar a Berlín per ajudar a les feministes d’allà a activar una seu de Femen a Alemanya. Dóna tot tipus de detalls de Femen, amb paraules pròpies i a través de les declaracions de Schevchenko, com que és “un grup de protesta no violent”, que estan expandint-se arreu del món, que ja tenen seus a França, Brasil, Estats Units, Països Baixos, Suïssa, Bèlgica, Canadà i Mèxic; i també parla sobre l’auge del *sextrémisme* –la forma de lluita de Femen-.

A més a més, explica que el grup de Femen a Berlín està format per 12 activistes, que s’entrenen físicament i psicològicament; fins i tot Shevchenko bromeja sobre que les noies de Alemanya no tenen cap problema en cridar fort i que, de fet, algunes vegades són massa cridaneres.

Sobre Alexandra Shevchenko, la periodista especifica que ha estat empresonada cinc vegades i segrestada pels serveis secrets d’Ucraïna, que els seus pares han ‘acceptat’ el seu model de vida, i que el dia de l’entrevista vestia un jersei de retxes blanc i negre

²⁷Declaracions d’Alexandra Schevchenko traduïdes de l’anglès.

–detall que crec que no entenc fins a quin punt personalitza a l'entrevistada -.

Fonts

Alexandra Schevchenko (font entrevistada).

Declaracions

Alexandra Schevchenko: *"I had observed from a distance a group of suited men. The closer I got to them, I recognised the really small one amongst them was Putin. He was so puny, not like the macho pictures you see of him riding a horse bareback, or fishing barechested, and that was when I realised: now is the moment and started to charge. I jumped over the fence, pumping my elbows out at my sides and undressing as I ran towards him, screaming: 'Fuck the dictator'"²⁸.*

- *"Suddenly there I was, looking into Putin's eyes, he into mine, just a metre between us before one of his men lunged to shield him from me, and in those seconds I was just thinking to myself: 'What a funny botox face – because of all the snips and tucks it's endured, it can't properly express what he's feeling"²⁹.*
- *"It was non-violent women protesting against the most dangerous dictator in the world, it got great coverage and will hopefully inspire people in Russia as well as helping us to recruit new members"³⁰*
- *"We were invited to Germany. At first I was quite sceptical, thinking: 'What have we as feminists from Ukraine, which has no tradition of feminism, got to offer others, particularly in what we viewed in Ukraine as forward-thinking western Europe? But we soon realised they were extremely keen to work with us because we're completely rethinking feminism"³¹*
- *"We had a beautiful image of Europe with its democracy and human rights, but then we discovered that the salary difference between men and women is 30% – the same as in Ukraine – and that countries like Germany have legalised*

²⁸ "Jo estava observant des de la distància a un grup d'homes amb vestit. Com més m'atracava a ells, em vaig adonar que el més petit era Putin. Ell era diminut, no com el 'mascle' que apareix a les fotografies, cavalcant el cavall a pèl, o pescant amb el pit nu. I en aquell instant em vaig adonar que era el moment i vaig iniciar l'atac. Vaig saltar la tanca, pegant amb els colzes al meu voltant, em vaig treure la camiseta i mentre corria cap a ell, cridava: a la merda el dictador!".

²⁹ "De sobte allà estava jo, mirant als ulls a Putin, ell als meus, tan sols un metre ens separava abans que un dels seus homes el protegís de mi. I en aquells segons, jo estava pensant: quina cara de Botox més divertida –a causa dels retocs que s'ha fet, ell no podia expressar adequadament el que estava sentint".

³⁰ "Érem dones protestant de forma no violenta contra el dictador més perillós del món, va ser una acció de coratge, i esperem que inspiri a la gent de Rússia com que ens ajudi a nosaltres a reclutar nous membres".

³¹ "Vam ser convidades a Alemanya. Al principi, era un poc escèptica, pensant: què tenim nosaltres, com a feministes d'Ucraïna –on no hi ha tradició feminista-, que oferir als altres, especialment després del que hem vist com a visió de futur d'Europa Occidental? Però aviat ens vam adonar que estaven molt interessades en treballar amb nosaltres, perquè hem repensat completament el feminisme".

*prostitution, the first and last form of slavery on Earth, and we realised things here are far from being rosy for women after all*³²”

- *"What we're doing is reclaiming our bodies, taking our sexuality into our own hands, turning female sexual suppression into aggression. I will stay until I feel that Femen Germany is a strong collective that doesn't need me any more"*³³
- *"Prostitution is illegal there, but there's a great deal of prostitution, sex tourism and paedophilia and now the authorities have started offering courses in English for prostitutes," says Shevchenko. "The propaganda message to women is: 'You can get an education if you work as a prostitute,' while to men it's: 'It's OK to buy another person'"*³⁴
- *"[The arrest] was very amicable. Not like being arrested in Ukraine. We drank tea and coffee with the police and talked about lots of issues [...] "They love me [my parents] – even if my mum, a teacher, would have wanted me to be married now and cooking borscht for my husband and kids"*³⁵

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

És força significatiu l'espai que es dedica a Femen (25 paràgrafs), i l'aprofitament de l'ocasió per part de la periodista, d'enllaçar l'acció de Femen a Hannover amb la resta d'informació que aporta l'entrevista. És una forma diferent de fer periodisme, perquè no es queda en la notícia en si, sinó que la revesteix d'importància i aprofundeix en els motius que hi ha al darrera de la protesta de les activistes. A The Guardian, la balança editorial sembla inclinar-se cap a Femen, o almenys des del punt de vista que ens transmet l'entrevistadora.

En el tercer paràgraf, Connolly³⁶ parla d'una "acció d'èxit", remarcant l'expressió del rostre de Putin al veure a les activistes com un dels moments que "serà més important

³² "Teníem una imatge bonica sobre Europa, amb la seva democràcia i els seus drets humans, però després vam descobrir que la diferència salarial entre un home i una dona és del 30% -igual que a Ucraïna-, i que països com Alemanya han legalitzat la prostitució, la primera i última forma d'esclavitud de la terra, i ens vam adonar que les coses aquí estan lluny de ser de color rosa per a les dones".

³³ "El que estem fent és reclamar els nostres cossos, prenent la nostra sexualitat amb les nostres pròpies mans, convertint la repressió femenina en agressió. Em quedaré aquí fins que senti que Femen Alemanya és un col·lectiu fort que no em necessita més".

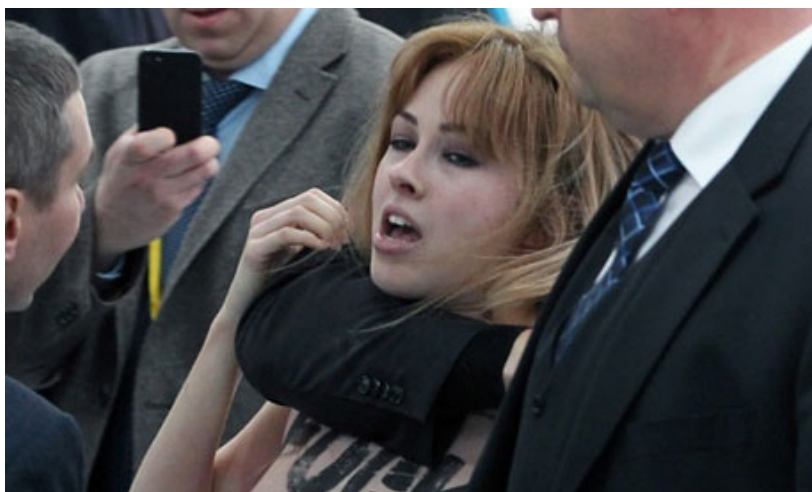
³⁴ "La prostitució és il·legal allà [Ucraïna], però hi ha un gran pacte sobre la prostitució, el turisme sexual i la pedofília, i ara les autoritats han començat a oferir cursos d'anglès per a les prostitutes. El missatge per a la dona és: tu pots gaudir d'una educació si tu treballes com a prostituta; mentre per als homes és: està bé que compris una altra persona".

³⁵ "L'arrest fou amigable, no com ser arrestada a Ucraïna. Vam beure te i cafè amb els policies i vam parlar de molts de temes [...] Els meus pares m'estimen, encara que la meva mare, professora, voldria tenir-me casada i cuinant *borscht* pel meu marit i els meus fills".

³⁶ Totes les cites de Connolly estan traduïdes de l'anglès.

en les notícies del 2013". En el dissetè paràgraf, l'entrevistadora li pregunta a Alexandra si "pensa que Angela Merkel, la líder femenina més poderosa d'Europa, és l'enemiga". Alexandra contesta que sí, i no hi ha cap rèplica per part de la periodista. No és només el fet que no hi hagi rèplica ni crítica en aquesta pregunta –podria donar-se el cas que l'entrevistadora estigués d'acord amb l'activista-, sinó que manca qualsevol pregunta crítica durant tota la peça. Shevchenko parla de reptes i històries, però en cap moment s'ha de defensar d'una crítica, així com no entren en cap tema de Femen que susciti polèmica –com pugui ser l'estètica o el finançament-. En general, l'entrevista transcorre en un ambient amigable i cordial.

Arxius audiovisuals

Les imatges que il·lustren la peça també emfatitzen la idea que el mitjà simpatitza amb Femen. En cap de les dues imatges seleccionades apareixen els pits de les activistes –punt molt positiu, ja que els pits no són notícia-. En la imatge superior, remet a un fet que es remarca bastant a la peça informativa: l'expressió de goig-sorpresa que sembla posar Putin. Clarament, és una fotografia que no afavoreix de cap manera al

president rus, ja que el rebaixa a un home que està content per veure uns pits nus i fa caure tota la seva façana presidencial –amb les conegudes formalitats que es suposa que ha de guardar-.

En la imatge inferior, s'ha apostat per ensenyar la repressió i violència aplicada pels guardes de seguretat cap a Alexandra Shevchenko –recordar que és una noia de 22 anys, sense armes, ni objectes, ni camiseta-. Fet pel qual sembla desproporcionada la força que s'utilitza sobre ella, ja que no suposa cap amenaça física potencial. També és curiós l'home que apareix en segon pla, gravant l'escena amb un mòbil i sense intervenir per ajudar –ni a l'activista ni als equips de seguretat-. Representa una passivitat que frega la morbositat.

Informació complementària

No.

Le Monde: “Femen seins nus, Poutine oeil vif”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: Le Monde	
Titular: Femen seins nus, Poutine oeil vif ³⁷	
Encapçalament: La vie de dictateur est pleine de paradoxes. Surtout quand vos principales adversaires ne sont pas dénuées de charmes et usent de leurs atouts comme d'armes médiatiques ³⁸	
Tipologia de peça: Text digital	
Data: 8 d'abril de 2013	Enllaç web:
Autor/a: Big Browser	http://bigbrowser.blog.lemonde.fr/2013/04/08/paradoxe-poutine-cachez-ce-sein-que-je-saurai-voir/
Localització: Hannover	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Quatre activistes de Femen irrompen a la inauguració de la Fira Industrial de Hannover arran de la visita de Putin al recinte. Aquest, acompanyat per Angela Merkel, està observant l'aparador de la marca Volkswagen quan les activistes, amb el tors nu i al crit de Fuck Dictator, corren cap a ell.

Conseqüències

Les activistes són ràpidament reduïdes pel personal de seguretat. Putin observa l'escena amb un mig somriure a la cara, mentre les treuen del recinte. A la posterior roda de premsa, aquest diu que no ha reconegut què cridaven, mentre el portaveu del Kremlin condemna l'acció.

Context

No s'especifica perquè les activistes assalten a Putin ni què hi fa a la fira de Hannover (era el representant del país convidat).

Antecedents

Tampoc s'especifiquen.

Fonts

Vladimir Putin i el Kremlin.

³⁷ Femen en *top-less*, Putin mirada entusiasta.

³⁸ La vida d'un dictador està plena de paradoxes. Sobretot quan als teus principals adversaris no els hi manca l'encant i utilitzen les seves fortaleeses com armes mediàtiques.

Declaracions

- Vladimir Putin: "*je n'ai pas entendu ce qu'elles avaient crié. Je n'ai pas vu si elles étaient blondes ou brunes. Le mieux est de ne pas déranger l'ordre, et si quelqu'un veut mener une discussion politique, il devrait le faire tout habillé, nous ne sommes pas sur une plage nudiste*"³⁹.
- Kremlin: "*c'est un acte de vandalisme qui, malheureusement, se banalise dans le monde entier, dans toutes les grandes villes. Il faut les punir*"⁴⁰.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

La peça fa gala del recurs de la ironia des del primer paràgraf. Le Monde diu que la vida d'un dictador està plena de paradoxes, especialment quan les activistes usen la seva "força" com arma mediàtica. Curiosa la menció als pits de les activistes com a força del grup, una apreciació original que fins ara cap mitjà havia fet. Per altra banda, ironitzen sobre la "dificultat" de ser dictador i haver de dissimular la cara d'entusiasme quan Putin veu els pits de les integrants de Femen, un fet que es va difondre per molts mitjans.

Per altra banda, Le Monde detalla l'actitud de Putin i Merkel durant la visita a la fira, cosa que no fan els altres mitjans. Diu que Putin "déambulait *tranquillement* en compagnie d'Angela Merkel"⁴¹, quan de sobte les activistes de Femen van interrompre *breument* la visita a l'aparador de Volkswagen. A més a més, la inclusió de les declaracions de Putin i del Kremlin, sense incloure les que Merkel va fer a la roda de premsa, diuen molt del president rus. Ell li resta importància a l'acció, especificant que ni tan sols va entendre el que deien. També diu que no sabia distingir de quin color era el seu cabell, tot i que els vídeos que van gravar d'aquell dia demostren que era ben conscient del que estava passant. Finalment, el rebuig extrem que declara el portaveu del Kremlin cap aquest tipus d'accions –inclús afirmant que haurien de ser penalitzades- contribueix a la visió que Rússia és un país opressor. Le Monde ironitza també sobre això, dient que no es coneix què és el que el va molestar més al Kremlin, si els pits nus o l'acusació que les feministes portaven escrit al tors i a l'esquena: "[Putin] Fuck Dictator".

³⁹ "No em vaig fixar què cridaven, si eres rosses o morenes. El millor és no pertorbar l'ordre, i si algú vol dur a terme una discussió política, el millor és fer-ho amb la roba posada, no estem en una platja nudista".

⁴⁰ "Es tracta d'un acte de vandalisme que, malauradament, s'està convertint en quelcom comú en tot el món, en la majoria de les ciutats. Hauríem de castigar-les".

⁴¹ Deambulava de forma tranquil·la en companyia de Angela Merkel.

Arxius audiovisuals

Les imatges corresponen al moment que Femen irromp al recinte de la fira industrial de Hannover. La tria de les fotografies destaca dos fets importants: l'expressió de sorpresa de Putin, amb la vista clavada en els pits de l'activista i un mig somriure a la cara (que contrasta amb l'expressió de disgust de Merkel); i la violència que exerceixen tres guardes de seguretat mentre forcegen amb una de les feministes. A més a més, en la fotografia inferior de l'esquerra es pot llegir clarament el missatge que portaven a l'esquena (Fuck Dictator en ucraïnès).

Informació complementària

No.

Euronews: “Femen “ataca de nuevo” en Hannover, para sorpresa de Putin y Merkel”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: Euronews	
Titular: Femen “ataca de nuevo” en Hannover, para sorpresa de Putin y Merkel ⁴²	
Encapçalament: No	
Tipologia de peça: Text digital	
Data: 8 d’abril de 2013	Enllaç web: http://es.euronews.com/2013/04/08/femen-ataca-de-nuevo-en-hanover-para-sorpresa-de-putin-y-merkel--/
Autor/a: Euronews	
Localització: Hannover	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Tres activistes de Femen irrompen al recinte de la Fira Industrial de Hannover que visiten Angela Merkel i Vladimir Putin. En *top-less*, les activistes han carregat contra Putin, cridant “dictador”. Les reaccions dels dirigents no s’han fet esperar. Mentre Merkel simpatitzava amb la llibertat d’expressió –tot i que això no ha evitat que s’emportessin a les activistes-, Putin restava importància a l’acció, comparant a les activistes amb nudistes a la platja.

Conseqüències

Es desconeixen les conseqüències en el text que pateixen les activistes per la seva acció de protesta.

Context

No es detalla gaire bé el context referent a Femen, ja que només s’explica que es llancen contra Putin acusant-lo de dictador, però no s’explica cap motiu. En canvi, sí que es detalla millor el context polític-internacional que acompanya a la visita de Putin a Alemanya. Euronews detalla algunes declaracions de la roda de premsa conjunta que s’ha celebrat posteriorment, on apareixen temes com Corea del Nord, les pimes, les organitzacions no-governamentals i les relacions comercials com a preocupacions principals dels dirigents polítics. Al respecte, Merkel critica la gestió de les ONG’s per part del Kremlin, qui obliga a les entitats a inscriure’s com “agents estrangers” si reben finançament de l’exterior de Moscou.

⁴² Femen “ataca de nou” a Hannover, i sorprèn Putin i Merkel.

Antecedents

En referència a Femen, en la peça expliquen com ja s'havien produït tensions entre el govern rus i les activistes, fent al·lusió al fet que “el Kremlin va subratllar la necessitat de castigar aquestes conductes” tot i que, “aquesta vegada”, a Putin li havia agradat la idea. També recorden que Merkel va condemnar l'empresonament de les integrants del grup de música Pussy Riot per part del govern de Moscou, en tant que aquestes denunciaven la gestió del president Putin. No hi ha cap menció sobre accions passades de Femen en concret.

Fonts

Angela Merkel, Vladimir Putin i el Kremlin.

Declaracions

- Angela Merkel: *“son personas con mucha autoconfianza que tienen sus propias opiniones sobre la sociedad, y la sociedad necesita pluralidad y libertad de prensa”*⁴³.
- Vladimir Putin: *“[La protesta] le gustó, aunque no era el lugar adecuado”*⁴⁴.
 - *“No ocultaré que estamos preocupados sobre la escalada de tensión en la península coreana, porque somos sus vecinos y si algo sucede, Dios nos libre, el desastre de Chernobil podría ser en comparación un cuento de niños”*⁴⁵.
 - *“La economía europea y mundial son aún muy frágiles”*⁴⁶.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

El portal d'Euronews identifica els pits de les activistes amb armes. Així ho diuen des de la primera línia del seu text, que ocupa 20 línies, on comencen “les activistes de Femen han tornat a mostrar les seves armes...”. Seguidament, el fet que més destaquen és que Merkel ja es va posicionar en contra del Kremlin, quan aquest va decidir empresonar a les integrants del grup musical Pussy Riot. Crec que és un fet característic que ho comentin, ja que demostra una actitud més aviat repressiva per part de Moscou, i bé a sustentat, en certa manera, l'acusació de “dictador” de Femen cap a Putin. També deixa en mal lloc a Putin la seva declaració de que “li va agradar la

⁴³ “Són persones amb molta seguretat en si mateixes, que tenen les seves pròpies opinions sobre la societat, i la societat necessita pluralitat i llibertat de premsa”.

⁴⁴ “[La protesta] li va agradar, tot i que no era el lloc adequat”.

⁴⁵ “No amagaré que estem preocupats per l'escalada de tensió a la península coreana, perquè som els seus veïns, i si alguna cosa ocorre, Déu ens lliuri, el desastre de Txernòbil podria ser en comparació un conte de nens”.

⁴⁶ “L'economia europea i mundial encara són molt fràgils”.

protesta”, ja que sembla que es rigui de les activistes. Pel que fa als comentaris sobre la posterior roda de premsa, el mitjà presenta un recull de declaracions que il·lustren les idees principals que van sorgir durant la convocatòria.

Arxius audiovisuals

La notícia es recolza en un vídeo sense informació extra ni presentador, en el que es reproduceix la protesta des del moment que Alexandra comença a córrer cap a Putin fins que la treuen del recinte firal i se l'emporten tres guàrdies de seguretat, tapant-la amb una jaqueta, mentre ella es resisteix cridant “Fuck Putin”. El vídeo té una duració de 58 segons, i a part del transcurs de la protesta, també recull imatges de Putin i Merkel passejant per la fira, així com la famosa expressió d'alegria que posa Putin quan veu a les activistes de Femen. No hi ha cap fotografia de l'escena.

Informació complementària

El [vídeo](#) mencionat amb anterioritat.

BBC News: "President Putin shrugs off German and Dutch protests"

FITXA TÈCNICA

Mitjà de publicació: BBC News	
Titular: President Putin shrugs off German and Dutch protests ⁴⁷	
Encapçalament: No	
Tipologia de peça: Vídeo (45'')	
Data: 8 d'abril de 2013	Enllaç web:
Autor/a: Steve Rosenberg	http://www.bbc.com/news/world-europe-22072994
Localització: Hannover (Alemanya)	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Activistes de Femen irrompen la visita de Putin a la fira de Hannover. Van en *top-less* i corren cap al dictador amb eslògans escrits al tors que acusen a Putin de dictador.

Conseqüències

Quan les activistes corren cap a Putin, uns es queden sorpresos i a uns altres els hi sembla divertit (una possible al·lusió a l'expressió que va aparèixer en el rostre de Putin, segons els altres mitjans). Les feministes són bloquejades ràpidament pels guàrdies de seguretat i expulsades fora del recinte. Posteriorment, hi ha una roda de premsa en la qual Putin apareix pàl·lid i diu que els guàrdies han actuat amb fermesa contra les feministes.

Context

No s'especifica del tot, només s'explica que el succés es va produir durant la Fira Industrial de Hannover.

Antecedents

No es parla sobre cap acció anterior de Femen, ni de la vinculació entre l'acusació de dictador i la figura de Putin.

Fonts

Vladimir Putin

⁴⁷ El president Putin fa cas omís de les protestes dels alemanys i els holandesos.

Declaracions

Vladimir Putin: creu que els guàrdies de seguretat van actuar amb fermesa (cita indirecta).

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

El vídeo comença amb el comentari del reporter “this was a bizarre protest really”⁴⁸. Des del primer moment ja demostra la seva sorpresa davant el vídeo, el qual sembla comentar en directe. Segueix explicant que les reaccions d’alguns van ser inclús de diversió, i acaba remarcant que Putin va considerar que la reacció dels guàrdies de seguretat havia estat “heavy handy”⁴⁹.

El curiós de la peça és que l’esquena de la primera activista que corre cap a Putin apareix en píxels, perquè no es llegeixi el missatge que hi porta escrit (Fuck dictator). No s’entén la finalitat d’aquesta acció, ja que no és justificable difuminar una esquena, i sobretot si el missatge que hi porta està escrit en ucraïnès (i el vídeo es retransmet en anglès).

Arxius audiovisuals

Vídeo de 45 segons que sembla reportejat en directe. Les imatges corresponen al moment que Femen corre cap a Putin, seguit d’un pla general de Merkel i Putin a la fira i intercalat amb l’expulsió de les activistes a l’exterior del recinte. La peça acaba amb l’ampliació del moment que Femen s’abalança cap al president rus.

Informació complementària

No.

⁴⁸ “Va ser una protesta realment estranya”.

⁴⁹ “Mà pesada”.

RTVE: “Las activistas de Femen protestan contra Putin en la feria de Hannover”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: RTVE – Noticias 24 horas	
Titular: Las activistas de Femen protestan contra Putin en la feria de Hannover ⁵⁰	
Encapçalament: No	
Tipologia de peça: Vídeo (39’')	
Data: 8 d’abril de 2013	Enllaç web: http://www.rtve.es/alacarta/videos/noticias-24-horas/activistas-dde-femen-protestan-contra-putin-hannover/1753226/
Autor/a: Europa Press	
Localització: Hannover (Alemanya)	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Dues activistes de Femen irrompen a la inauguració de la Fira Industrial de Hannover, celebrada al nord d’Alemanya. En aquesta edició, Rússia és el país convidat, i com a representant hi assisteix el president Vladimir Putin. En la visita inaugural, Putin i la cancellera federal d’Alemanya, Angela Merkel, estan parlant davant d’un model de cotxe esportiu quan de sobte apareix una integrant de Femen, vestida només amb uns pantalons negres. Al tors nu i a l’esquena hi porta escrit *Fuck Dictator* en anglès i rus, una crítica dirigida directament cap al president rus Putin.

L’activista és ràpidament reduïda pel cos de seguretat –més de vint homes-; mentre al mateix temps apareix una altra activista, amb la mateixa estètica i el mateix missatge – qui també és bloquejada pels agents-. Inclús una tercera integrant intenta arribar fins a Putin, però és impossible sobrepassar la barrera d’agents de seguretat.

Conseqüències

Es desconeixen. Ni una paraula sobre la repercussió de les activistes.

Context

El president rus Vladimir Putin visita la Fira Industrial de Hannover (al nord d’Alemanya), com a representant de Rússia, el país convidat en aquesta edició. L’informatiu només explica que l’acció de Femen és una protesta en contra de la geopolítica del president, però no es coneix més informació al respecte –excepte qui

⁵⁰ Les activistes de Femen protesten contra Putin a la fira de Hannover.

estigui molt ben informat de la situació política a Rússia, un altre espectador pot sentir-se desorientat en aquest aspecte-.

Antecedents

Es desconeixen, no s'informa sobre l'autoria de l'acció de protesta fins al segon 20 (de 39 segons que té la peça). L'espectador no sap d'on surt Femen, ni el motiu ni perquè protesta amb els pits a l'aire i amb consignes escrites al cos.

Fonts

Es desconeix. Es descriuen els fets a partir de les imatges gravades per les càmeres que assistien a l'acte inaugural.

Declaracions

No n'hi ha. Putin no manifesta la seva reacció en contra de l'acusació de "dictador" de les integrants de Femen; tampoc s'emet cap comunicat per part d'Alemanya, país organitzador de la fira.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

El tractament del missatge que es dona a l'informatiu és poc profund, centrat només en l'acció i sense endinsar-se en la geopolítica de Rússia. A més a més, el nom de Femen no apareix fins al segon 20, pel qual es tracta a les activistes com si fossin dones individuals que no tenen cap motiu ni pauta de comportament assignada i que improvisen una carrera fins als polítics per crear escàndol.

A l'inici de la notícia, la presentadora explica que s'han despullat i fins al final de la peça no s'especifica que és de cintura cap a dalt, per la qual cosa des de l'informatiu criden l'atenció de l'espectador amb informació tendenciosa que no reflecteix la realitat. Per altra banda, el llenguatge amb el que es descriu la protesta de Femen pot confondre a l'espectador i influir en la seva percepció sobre el col·lectiu feminista. Quan el presentador diu que *"las activistas del movimiento Femen aprovecharon la visita inaugural a la feria de Putin y la canciller federal, Angela Merkel, para desnudarse de cintura para arriba delante de los dos mandatarios...⁵¹"*, no s'acaba de veure clar què van aprofitar, si per despullar-se perquè sí, o per denunciar la gestió de Putin durant la visita.

⁵¹ "Les activistes del moviment Femen van aprofitar la visita inaugural a la fira de Putin i la cancellera federal, Angela Merkel, per despullar-se de cintura cap a dalt davant dels dos mandataris..."

Arxius audiovisuals

La peça informativa dura 39 segons, en els quals només apareix la veu de la presentadora, que narra els fets succeïts. No hi ha riquesa de veus ni declaracions dels assistents, només soroll ambient.

Informació complementària

No.

No hi ha notícies al respecte a:

- El País

5. 3. Amina abandona Femen

Amina Sboui (Tunísia, 1994) és una activista feminista que va saltar als mitjans de comunicació el 2013, arran de la publicació d'una fotografia seva a Facebook en la que sortia nua de cintura cap a dalt. En el seu tors nu, havia escrit en àrab: el meu cos em pertany i no representa l'honor de ningú. A més a més, posteriorment va acudir a una entrevista a Ettounsiya TV, en la que va denunciar la situació de les dones en el món àrab i va explicar el seu primer encontre amb el moviment de Femen, a París.

L'acció d'Amina va provocar un gran revol a Tunísia: tant l'*ulema* Adel Almi com algunes dones tunisianes es van sentir ofesos; especialment el primer, qui va demanar la lapidació de l'activista per "la gravetat del seu pecat". De fet, tot i que la primavera àrab ha introduït nombrosos drets per a les dones –especialment en comparació a la situació que vivien abans, tot i que , per exemple, ensenyar els pits a Tunísia està tipificat com a escàndol públic al Codi Penal-, encara des del govern es pressiona perquè es retallin els seus drets.

Tot i que va treballar amb Femen, ho va deixar al cap de poc temps per discrepàncies amb les feministes: per una part, Amina argumentava que les accions de Femen són massa febles en el món àrab; i per altra part, acusa al moviment feminista de rebre finançament irregular.

Le Monde: “Amina Sboui quitte les Femen, « organisation islamophobe”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: Le Monde	
Titular: Amina Sboui quitte les Femen, “organisation islamophobe” ⁵²	
Encapçalament: No	
Tipologia de peça: Text digital	
Data: 20 d'agost de 2013	Enllaç web:
Autor/a: Agències	http://www.lemonde.fr/tunisie/article/2013/08/20/tunisie-amina-quitte-les-femen_3463727_1466522.html
Localització: Tunísia	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

L'activista Amina Sbui abandona Femen pel fet que dubta d'on provenen els fons de finançament, i argumenta que no vol que, per exemple, una associació islamòfoba sigui qui pagui les accions de protestes. A més a més, no està d'acord amb la manca de respecte que mostren cap a la religió, demostrat segons Sbui en accions concretes, com la crema de la bandera de Tawhir davant la mesquita de París; “je n'ai pas apprécié l'action où les filles criaient 'Amina Akbar, Femen Akbar' devant l'ambassade de Tunisie en France, ou quand elles ont brûlé le drapeau du Tawhid devant la mosquée de Paris⁵³”, afirma Amina Sbui.

Conseqüències

No es coneixen les conseqüències directes de que Amina abandoni Femen, no queda clar si el govern de Tunísia perdonarà a l'activista o si la seva vida farà un gir radical com a conseqüència de les seves accions. Per altra banda, només s'informa que Inna Shevchenko tuiteja que els islamistes utilitzaran l'abandó de Amina com a arma.

Context

A diferència de la peça de El País, es troba a faltar una explicació del context polític de Tunísia, que pugui il·lustrar el perquè de les accions de l'activista.

⁵³ “No em va agradar l'acció on les noies estaven cridant “Amina Akbar, Akbar Femen”, a l'exterior de l'ambaixada de Tunísia a França, o quan elles van cremar la bandera de Tawheed davant la mesquita de París”.

Antecedents

A la peça s'explica que Amina fou detinguda el mes de març per una acció realitzada en nom de Femen, en la que va posar nua i va escriure la paraula "femen" en una paret del cementeri de Kairouan. L'activista fou arrestada fins a l'agost [seguidament, s'enllaça a la notícia de Le Monde sobre la seva alliberació].

Fonts

Entrevista del Huffington Post, Amina Sbui, tribuna de Hélé Beji, la mare d'Amina Sboui i el twitter d'Inna Schevchenko.

Declaracions

- Amina Sbui: *"je ne veux pas être dans un mouvement où il y a de l'argent douteux. Et si c'était Israël qui finançait ? Je veux savoir. Et puis, je ne veux pas que mon nom soit associé à une organisation islamophobe. Je n'ai pas apprécié l'action où les filles criaient 'Amina Akbar, Femen Akbar' devant l'ambassade de Tunisie en France, ou quand elles ont brûlé le drapeau du Tawhid devant la mosquée de Paris. Cela a touché beaucoup de musulmans et beaucoup de mes proches. Il faut respecter la religion de chacun"*⁵⁴.
- Mare d'Amina Sboui: *"ma fille n'a pas atteint la maturité nécessaire pour mesurer ses actes, surtout avec ses troubles psychiatriques"*⁵⁵.
- Inna Shevchenko, per declaracions a Twitter: pour une seule raison: *Amina a fait un cadeau aux islamistes qui l'utiliseront comme une preuve de ses regrets*⁵⁶.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

Le Monde es caracteritza per peces molt analítiques, i això no es deixa de notar en el tema de Femen. En una notícia tan relativament curta com aquesta (13 línies), el mitjà inclou diversos enllaços –a [l'entrevista del Huffington Post](#), a la notícia de [l'alliberament](#) d'Amina Sbui i a la tribuna d'opinió de l'escriptor tunisià [Hélé Beji](#)-. No s'arriba a aclarir perquè la tunisiana pensa que l'origen del finançament pot venir de grups d'Israel, ja que la forma d'autofinançar-se de Femen és a través de donacions

⁵⁴ "No vull estar en un moviment on el finançament és dubtós. I si és Israel qui ho finança? Ho vull saber. I no vull que el meu nom s'associï amb una organització islamòfoba. No em va agradar l'acció on les noies estaven cridant "Amina Akbar, Akbar Femen", a l'exterior de l'ambaixada de Tunísia a França, o quan van cremar la bandera de Tawheed davant la mesquita de París. Aquest fet ha afectat molts musulmans i a molts dels meus parents. S'hauria de respectar la religió de cada persona".

⁵⁵ "La meva filla no ha aconseguit la maduresa necessària per mesurar les seves accions, especialment amb els trastorns psiquiàtrics que sofreix".

⁵⁶ "Amina ha donat un regal als islamistes, qui ho utilitzaran com a prova del seu penediment".

anònimes. Penso que, al final, la peça funciona com a element d'enllaç entre l'entrevista del Huffington Post i el lector.

Arxius audiovisuals

La fotografia és una de les poques analitzades fins ara que només ensenyen un primer pla. En aquesta imatge, la importància del cos s'esvaeix per deixar pas al pes de la persona, de la figura que representa. Amina Sbui és prou coneguda per a haver de retratar-la en el context de Femen; i, a més a més, la tria és molt adient, ja que l'ítem principal de la notícia és que l'activista abandona Femen.

Informació complementària

Com a informació complementària més interessant, en la primera línia s'enllaça a una entrevista que va realitzar el [Huffington Post](#) a Amina Sbui. En ella, l'activista explica que no vol pertànyer a una associació que pot estar essent finançada per Israel -que té prejudicis contra l'islam-; mentre defensa que la lluita ha de ser contra el sistema i des de l'anarquia.

A més a més dels enllaços dins la notícia anteriorment mencionats en l'apartat *Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà*, al final del text hi ha un apartat titulat *Femen en Tunisie*, en el que s'ofereixen tres enllaços que remeten a altres fets protagonitzats per Femen, o en els que s'han vist implicades, dels quals informa Le Monde.

- [L'ex-Femen Amina affirme avoir été agressée à Paris](#)⁵⁷
- [Tunisie: La justice ordonne la remise en liberté de la femem Amina](#)⁵⁸
- [Tunisie : la Femen Amina Sbouï reste en prison](#)⁵⁹

⁵⁷ L'ex Femen Amina afirma que fou agredida a París.

⁵⁸ Tunísia: la justícia ordena la posta en llibertat de la feminista Amina.

⁵⁹ Tunísia: la Femen Amina Sbui és empresonada.

El País: “Amina abandona Femen”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: El País	
Titular: Amina abandona Femen	
Encapçalament: La activista argumenta que las acciones del grupo feminista han sido "contraproducentes" en Túnez ⁶⁰	
Tipologia de peça: Text digital	
Data: 20 d'agost de 2013	Enllaç web:
Autor/a: Europa Press	http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/08/20/actualidad/1376984740_051950.html
Localització: Tunísia	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

L'activista tunisina Amina Sbui, coneguda més bé com Amina Tyler, abandona l'organització de Femen perquè creu que són necessàries mesures més contundents a Tunísia per obtenir una resposta.

Conseqüències

No es detallen les conseqüències de la decisió d'Amina d'abandonar Femen, simplement es menciona que el moviment feminista no s'ha pronunciat al respecte. En el seu país tampoc hi ha cap reacció respecte al fet que ho deixi, perquè ja està acusada d'altres delictes pels quals els radicals demanen la seva lapidació (*“Sbui fue situada en el centro de la polémica tras publicar dicha fotografía en Facebook para respaldar a Femen. Tras ello, el imam tunecino Adel Almi emitió una fatua — pronunciamiento legal no vinculante en el Islam— condenando a la joven a ser latigada en cien ocasiones y lapidada hasta la muerte”*⁶¹).

Context

Amina Sbui defensa que l'anarquia és el millor mètode per dur a terme el canvi al país d'Orient Mitjà i creu que les mesures de Femen “són contraproduents a Tunísia”, segons el subtítol de la notícia. En el text, s'informa sobre la caiguda del Govern de Zine ben Alí i que, com a conseqüència d'això, han ressorgit nous moviments

⁶⁰ L'activista argumenta que les accions del grup feminista han estat contraproduents a Tunísia.

⁶¹ “Sbui fou situada al centre de la polèmica després d'haver publicat una fotografia a Facebook per recolzar a Femen. Després d'això, l'imam tunisià Adel Almi va emetre una fàtua –pronunciament legal no vinculant a l'Islam- condemnant a la jove a ser fustigada en cent ocasions i lapidada fins a la mort”

islamistes radicals que ataquen a personalitats d'esquerra del país, així com a altres religions i drets. D'aquí prové la tensió que va provocar el gest de l'activista Sbui. *“Uno de los principales caballos de batalla de las fuerzas reformistas del país, que encabezaron las manifestaciones contra Ben Alí pero que no consiguieron imponerse en las elecciones debido al respaldo con el que cuentan las formaciones islamistas en los núcleos rurales, es el impulso de los derechos de la mujer y de las libertades civiles”*⁶².

Antecedents

La notícia és molt rica en antecedents. Per una banda, explica les diferents accions en que s'ha vist envolta Amina Sbui, com quan la van arrestar per maig després de realitzar una pintada amb la paraula Femen al mur d'un cementiri proper a una mesquita, en protesta contra el grup salafista Ansar al Sharia. *“La decisión de otorgarle la libertad provisional tuvo lugar apenas unos días después de que un tribunal de Msaken decidiera sobreseer el caso contra ella por "ultraje contra un funcionario público". Sbui ha sido multada por el momento con 300 dinares (alrededor de 140 euros) por poseer en el momento de su detención un spray pimienta que las autoridades presentaron como un "objeto incendiario". Sbui fue detenida de forma temporal el domingo tras lanzar pintura y huevos contra la sede del Ministerio de Cultura junto a tres activistas de la organización Ataque Feminista, de corte radical anarquista”*⁶³.

Per altra banda, es fan ressò del moviment de Femen en el darrer paràgraf, on expliquen que *“el grupo, fundado en 2008, se hizo conocido por sus actos de protesta en top-less contra el turismo sexual en Ucrania, las instituciones religiosas, las agencias de matrimonio internacionales y el sexismo, entre otras cosas”*⁶⁴.

⁶² “Un dels principals cavalls de batalla de les formes reformistes del país, que van encapçalar les protestes contra Ben Alí però que no van aconseguir imposar-se en les eleccions a causa del suport amb el qual compten les formacions islamistes en els nuclis rurals, és l'impuls dels drets de les dones i les llibertats civils”.

⁶³ “La decisió d'atorgar-li la llibertat provisional va tenir lloc uns dies després que un tribunal de Msaken decidís sobreseure el cas contra ella per ultratge contra un funcionari públic. Sbui ha estat multada de moment amb 300 dinares (al voltant de 400 euros), per possessió d'un esprai en el moment de la seva detenció, que les autoritats van presentar com a objecte incendiari. Sbui fou detinguda de forma temporal el diumenge per haver llançat pintura i ous contra la seu del Ministeri de Cultura conjuntament amb tres activistes de l'organització Ataque Feminista, de tall radical anarquista”.

⁶⁴ “El grup, fundat el 2008, es va fer conegut pels seus actes de protesta en *top-less* contra el turisme sexual a Ucraïna, les institucions religioses, les agències de matrimoni internacionals i el sexisme, entre altres coses”.

Fonts

Agència Europa Press, Tunisia Live, pàgina web oficial de Femen, el tribunal de Msaken, Sana Chameck i Adel Almi.

Declaracions

- Amina Sbui: *"la anarquía es la única solución en vista del estado de las cosas en Túnez" / cita indirecta: no está segura de la fecha en la que se reiniciará el proceso, al tiempo que ha sostenido que no es "de nada"*⁶⁵
- Sana Chameck: (cita indirecta) *"la acción se llevó a cabo en solidaridad con el actor Nasreddine Shili"*⁶⁶.
 - *"Su organización conocía a Sbui a través de sus actividades junto a Femen, con la que no se encuentran alineados, si bien ha recalado que Sbui trabaja con ellas de forma independiente"*⁶⁷.
- Adel Almi: *"quería destacar y llamar la atención posando desnuda. Esto significa que ya no tiene nada que perder y no puede ser consciente de la sacralidad de la mujer. Estas situaciones han de ser reprimidas para evitar eventuales catástrofes"*⁶⁸.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

El text consta de 12 paràgrafs, i en tots ells es fa un tractament molt correcte tant de Femen com d'Amina, evitant la comparació de gènere i oferint una informació profunda sobre la situació política i social a Tunísia, de forma que es pugui entendre l'evolució de l'activisme d'Amina des de Femen fins a l'organització anarquista Ataque Feminista. A la informació li donen un tracte de caràcter polític, sense caure en la morbositat i amb un to seriós (*"Tras ello, el imam tunecino Adel Almi emitió una fatua —pronunciamento legal no vinculante en el Islam—"*), simpatitzant amb l'activista per una lluita a favor dels drets humans. No es recorda la notícia pel fet que Amina vagi a deixar de posar en *top-less*, sinó que es permet conèixer el motiu de la seva lluita i les condicions que l'envolten per poder aconseguir els seus objectius: *"no consiguieron imponerse en las elecciones debido al respaldo con el que cuentan las formaciones islamistas en los núcleos rurales, es el impulso de los derechos de la mujer y de las libertades civiles"*.

⁶⁵ L'anarquia és l'única solució en vista de l'estat de les coses a Tunísia. No està segura de la data en la qual es reiniciarà el procés, al mateix temps que ha sostingut que "no és de res".

⁶⁶ "L'acció es va dur a terme en solidaritat amb Nasreddine Shili".

⁶⁷ "La seva organització coneixia a Sbui a partir de les seves activitats amb Femen, amb les que no es consideren alineades, si bé ha recalcat que Sbui treballa amb elles de forma independent".

⁶⁸ "Volia destacar i cridar l'atenció posant despullada. Això significa que ja no té res a perdre i no pot ser conscient de la sacralitat de la dona. Aquestes situacions han de ser reprimides per evitar eventuales catàstrofes".

Arxius audiovisuals

Amina Sbui va publicar aquesta fotografia a la pàgina oficial de Femen abans de marxar de l'organització. En ella, es pot observar com amb el lema escrit al tors nu "no necessitem la vostra democràcia", simula encendre un còctel Molotov amb una cigarreta. La fotografia és artística, té un missatge i és provocativa, agrada al lector. Però crec que el que transmet és més profund que les imatges que es solen publicar. En primer lloc, el fet de que sigui un posat influeix molt en la força i el missatge de la fotografia, fet que la diferencia de forma important de les imatges espontànies en les accions –tot i que Femen cuida molt la seva posada en escena perquè part de la seva força és la imatge visual-. En segon lloc, crec que la gràcia de la fotografia està en que es nota que és ella qui té el poder sobre la càmera, qui controla el seu cos i qui sap que està dient el que desitja. Em sembla que, en aquest cas, el diari li fa un gest amic a l'activista, ja que li facilita la transmissió del missatge final.

Informació complementària

No.

No hi ha notícies al respecte a:

- The Guardian
- Euronews
- BBC News
- RTVE

5. 4. Avortament és sagrat

El 9 d'octubre de 2013, tres activistes de Femen (Inna Schevchenko, Lara Alcázar i Pauline Hillier) van interrompre la sessió del Congrés per protestar contra la reforma de l'avortament que volia dur a terme el ministre Gallardón (polític que pertany al Partit Popular). La llei actual permetia l'avortament fins a la setmana 14 de gestació del fetus, sense haver de justificar-ho. El que volia modificar el PP era suprimir aquest termini i tornar a la reforma 1985: queda prohibit l'avortament lliure en les primeres 14 setmanes, només és possible l'avortament si el fetus té malformacions greus, tot i que no s'explicita quin grau seria aquest; i a més, les menors de 16 i 17 anys que vulguin avortar han de comunicar-ho obligatòriament als pares o tutors legals, els quals les hauran d'acompanyar a la clínica.

Les activistes van interrompre a Gallardón per recordar que l'avortament és sagrat, i que només la dona pot decidir sobre el seu propi cos. Femen es posiciona en contra de totes les formes del control de l'home sobre el cos de la dona, i aquesta actuació dels polítics espanyols es va veure com una repressió total sobre el dret a elegir de cada dona. Avui en dia, la reforma està aprovada en el Parlament gràcies a la majoria absoluta que té el PP.

Euronews: “Femen irrumpe en el Congreso de los Diputados español para defender el aborto”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: Euronews	
Titular: Femen irrumpe en el Congreso de los Diputados español para defender el aborto ⁶⁹	
Encapçalament: No	
Tipologia de peça: Text digital	
Data: 9 d'octubre de 2013	Enllaç web:
Autor/a: Sense firma	http://es.euronews.com/2013/10/09/femen-irrumpe-en-el-congreso-de-los-diputados-espanol-para-defender-el-aborto/
Localització: Madrid, Congrès dels Diputats	

ANÁLISI

Esdeveniments principals

Tres activistes denuncien la reforma de l'avortament, que vol impulsar el PP, a través de la interrupció de la sessió del Congrès dels Diputats.

Conseqüències

Les activistes passen a disposició judicial per alteració de l'ordre públic.

Context

El mitjà, a diferència de El País, sí que contextualitza el motiu de l'acció de Femen: “la actual legislación permite interrumpir el embarazo sin dar explicaciones hasta las 14 semanas de gestación. Una opción que se vería limitada si la nueva norma sale adelante”⁷⁰.

Antecedents

Els antecedents estan relacionats amb la reforma de l'avortament –de fet enllaçen la informació a un reportatge sobre aquest tema-; però de Femen no es dona cap informació, de fet, si el lector no coneix Femen, segurament no entendrà la notícia.

⁶⁹ Femen irromp en el Congrès dels Diputats espanyol per a defensar l'avortament.

⁷⁰ “L'actual legislació permet interrompre l'embaràs sense donar explicacions fins a les 14 setmanes de gestació. Una opció que es veurà limitada si la nova norma tira endavant”.

Fonts

Suposadament, teletips (la notícia no està firmada i no se cita a cap agència ni a cap altre mitjà).

Declaracions

No n'hi ha.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

Es refereix a les integrants de Femen com "*las militantes feministas*⁷¹", i dóna més importància al fet que proclamen que l'avortament és sagrat, mentre altres mitjans destaquen que protesten amb els pits nus o que són molt joves. Per altra banda, il·lustra l'opinió d'una part de la ciutadania respecte al tema, cosa que penso que contribueix a la valoració positiva de l'acció de Femen: "*la nueva ley del aborto que plantea el Gobierno de Mariano Rajoy ha despertado las críticas de buena parte de la ciudadanía*⁷²", fet al qual no fan referència a El País, com si la reforma es tractés d'un tema que només afecta els diputats. Per tractar-se d'una peça tan curta (10 línies), el text està tractat amb poca objectivitat.

Arxius audiovisuals

La imatge està en la mateixa línia que les altres fotografies, però la diferència radica en la tria del moment. Mentre a El País triaven un moment de tensió, la fotografia que ha escollit Euronews mostra a una Lara Alcázar victoriosa i protestant sobre la barana del Congrés, acaparant tot el protagonisme. A més a més, en tractar-se d'un pla

⁷¹ "Les militants feministes".

⁷² "La nova llei de l'avortament que planteja el Govern de Mariano Rajoy ha despertat les crítiques de bona part de la ciutadania".

general, l'atenció del lector no es dirigeix únicament als pits nus, a parer meu, contribueix a que se centri en l'acció en si.

Informació complementària

Tot i la breu extensió del text, és molt destacable l'enllaç que condueix a un extens reportatge sobre el recurs constitucional del Partit Popular contra la llei de l'avortament el 2010, de forma que al final es focalitza l'atenció del lector sobre la llei per la qual protesta Femen, no en estripar l'acció del moviment.

Enllaç: <http://es.euronews.com/2013/07/01/la-ley-del-aborto-en-espana-cumple-3-anos-recurrida-por-el-constitucional/>

El País: “activistas de Femen irrumpen en el Congreso: “el aborto es sagrado”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: El País	
Titular: Activistas de Femen irrumpen en el Congreso: “el aborto es sagrado” ⁷³	
Encapçalament: Las tres mujeres han sido desalojadas tras protestar por la reforma de la ley de Gallardón ⁷⁴	
Tipologia de peça: Text digital, i dos vídeos d’Atlas que suporten al text escrit de la notícia; un amb les mateixes imatges que RTVE (1’38”) i l’altre recull diverses declaracions dels diputats (1’10”)	
Data: 9 d’octubre de 2013	Enllaç web:
Autor/a: Anabel Díaz	http://politica.elpais.com/politica/2013/10/09/actualidad/1381304240_913874.html
Localització: Madrid	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Tres integrants de Femen: Lara Alcázar, la ucraïnesa Inna Schevchenko i la francesa Pauline Hillier, irrompen en el Congrés dels Diputats durant el ple matinal en que participava Alberto Ruiz-Gallardón, ministre de Justícia. Les activistes, que havien entrat al Congrés com a públic, van aprofitar el torn de paraula de Gallardón per reivindicar que l’avortament és sagrat. Ho van fer sense camiseta i amb una corona de flors al cap, com procedeix segons la forma d’actuar de Femen. L’acció és aplaudida pels diputats d’Izquierda Unida, mentre els diputats del PP criden que les treguin fora. Dels cinc paràgrafs de la peça informativa, tres es dediquen a descriure les impressions negatives dels diputats sobre l’acció de protesta.

Conseqüències

Les activistes són desallotjades pels funcionaris de seguretat del Congrés, no sense antes oposar resistència, encimbellades a les baranes i columnes de la cambra. Posteriorment, són detingudes per un presumpte delictes d’alteració de l’ordre públic; però el jutjat considera que no es tracta d’una infracció greu, pel qual les deixa en llibertat amb la sanció d’una possible multa segons la capacitat econòmica de cada una.

⁷³ Activistes de Femen irrompen en el Congrés: avortament és sagrat.

⁷⁴ Les tres dones han sigut desallotjades després de protestar per la reforma de llei de Gallardón.

Context

En el cos de la notícia no es troba cap referència al context, però a la peça petita s'informa sobre la reforma que el Partit Popular vol dur a terme, amb la que molts partits de l'oposició no hi estan d'acord, a més a més dels col·lectius proavortament. La reforma introdueix nous canvis, com la supressió dels terminis d'avortament aconseguits amb la Llei Orgànica 2/2010 –per la qual una dona pot avortar lliurement fins a les 14 setmanes de gestació-, només es permet en casos de malformacions greus del fetus; i en el cas de les menors de 16 i 17 anys, el consentiment dels pares és imprescindible. Femen està en contra de la supressió de la llibertat sexual de la dona, així com de la dominació de l'home sobre el cos femení, i per això decideixen actuar.

Antecedents

La notícia no informa d'altre similars dutes a terme pel col·lectiu de Femen en ple Congrés dels Diputats. D'elles tampoc hi ha referències a altres accions, només es donen certes dades: que pertanyen a Femen, descrit com “organització internacional que en les seves protestes contra el masclisme mostren els pits nus i porten una corona de flors al cap”; que són joves, i que van resistir durant un minut els esforços dels serveis de seguretat per treure-les del ple.

Fonts

Agències, Alberto Ruiz-Gallardón (PP), Jesús Posada, Ana Belén Vázquez Blanco (PP), Beatriz Escudero (PP), Cayo Lara (IU), Lara Alcázar (Femen), el Jutjat d'instrucció 6, compte de Twitter de Femen i la Llei Orgànica 2/2010 de l'avortament (per a la peça petita). No existeix un ampli ventall de veus per a poder fer-se una idea de com ha impactat la protesta al ple; en el text la majoria de fonts són del partit on milita Gallardón (PP) i que, evidentment, no simpatitzarà amb les activistes ni amb l'avortament (ara ja es qüestiona, però en aquell moment la disciplina de vot entre els diputats del PP estava més cohesionada).

Declaracions

- Alberto Ruiz-Gallardón: *“como una manifestación de falta de respeto a la soberanía popular, yo creo que cualquier opinión es lícita siempre que sea explicada, a algunos nos cuesta mucho entender, no digo ya compartir, que se clasifique al aborto –al margen que es una tragedia para la mujer-, como un hecho sagrado; pero en todo caso lo que no pueden hacer las opiniones nunca*

*es interrumpir los debates que los representantes celebramos en esta casa, que es la casa de todos los españoles*⁷⁵.

- Cayo Lara: *“aquí se estan tomando decisiones que hacen mucho daño a la gente y se aplauden; porque no se pide disculpas por ello, se aplauden. Porque se aplauda que hay un grupo de personas que se manifiestan, que protestan en el Parlamento y que vienen a protestar porque quieren defender el derecho al aborto, el derecho de la mujer a decidir; y que no quieren que haya una vuelta atrás a las políticas que en este momento está plantando el ministro Gallardón... Si eso no se puede aplaudir, y el sufrimiento de la gente sí se puede aplaudir, aquí estamos con dos varas de medir muy diferentes*⁷⁶.
- Jesús Posada: *“yo creo que no ayudan nada a la imagen que el Congreso debe tener respecto a los ciudadanos, ¿no? No me gusta. La vida política parlamentaria no se ha visto afectada*⁷⁷.
- Ana Belén Vázquez Blanco: *“repugnante”, “patética” y acto de “fanatismo” [la protesta]*⁷⁸.
- Beatriz Escudero: *“un acto de fanatismo*⁷⁹.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

La periodista atribueix certes expressions referents a les emocions dels que s'han vist implicats en l'acció, com *“Jesús Posada, presidente del Congreso, casi no lograba articular palabra*⁸⁰, *“Cayo Lara, en su intervención, ha sacado pecho de la legitimidad de defender el derecho al aborto*⁸¹. De Femen també es fan alguns comentaris que poden influir negativament en la imatge del lector, com *“mucho esfuerzo han tenido que poner para lograr desalojarlas”*⁸², o *“tres mujeres jóvenes, activistas de la organización feminista internacional Femen [...] han irrumpido en la sesión a*

⁷⁵ “Com una manifestació de falta de respecte a la sobirania popular, crec que qualsevol opinió és lícita sempre que sigui explicada, a alguns ens costa molt entendre, no dic ja compartir, que es classifiqui l'avortament –al marge que és una desgràcia per moltes dones-, com un fet sagrat; però en tot cas, el que no poden fer mai les opinions és interrompre els debats que els representants celebrem en aquesta casa, que és la casa de tots els espanyols”.

⁷⁶ “Aquí es prenen decisions que fan molt de mal a la gent i s'aplaudeixen, perquè no es demanen disculpes per això, s'aplaudeixen. Perquè s'aplaudeixi que hi hagi un grup de persones que es manifesten, que protesten en el Parlament i que vénen a protestar perquè volen defensar el dret a l'avortament, el dret de la dona a decidir; i que no volen que hi hagi un retrocés a les polítiques que en aquest moment planteja el ministre Gallardón... Si això no es pot aplaudir, i el sofriment de la gent sí es pot aplaudir, ens trobem amb dues varas de mesurar molt diferents”.

⁷⁷ “Jo crec que no ajuden a la imatge que el Congrés hauria de tenir dels ciutadans, no? No m'agrada. La vida política no s'ha vist afectada”.

⁷⁸ “Repugnant, patètica i acte de fanatisme”.

⁷⁹ “Un acte de fanatisme”.

⁸⁰ “Jesús Posada, president del Congrés, quasi no aconseguia articular paraula”.

⁸¹ “Cayo Lara, en la seva intervenció, ha tret pit de la legitimitat de defensar el dret a l'avortament”.

⁸² “Molt d'esforç han tingut que invertir per aconseguir desallotjar-les”.

*gritos*⁸³. Sembla que la periodista parli de tres boges que han interromput el Congrés sense cap més propòsit que muntar escàndol.

Arxius audiovisuals

Aquesta és la imatge que es veu del vídeo principal d'Atlas quan cliquem sobre l'enllaç de la notícia, però ni molt més és la que pertany al primer fotograma de la notícia. La tria d'aquest fotograma respon a la voluntat de cridar l'atenció del lector, primer amb el contrast que es produeix entre la dona –centrada al mig de l'enquadrament– amb els pits nus i l'expressió de tensió i ràbia, i els agents de seguretat –tots vestits de forma molt formal–, que l'estiren i apliquen força sobre ella. La mateixa posició corporal d'ella denota molta resistència, i és sense dubte una imatge impactant, més que si haguessin escollit el fotograma on surten les tres activistes cridant.

Informació complementària

Peça complementària que amplia la informació sobre la reforma de l'avortament que vol impulsar el PP (veure [annex 3](#)).

EXTRA. La manca de profunditat general de la notícia es pot contrastar amb la notícia que es publica mitja hora més tard, “volíem apuntar a Gallardón i és el que hem fet avui en el Congrés” diu Lara Alcázar en entrevista telefònica. Lara Alcázar, qui lidera la formació de Femen a Espanya, és entrevistada després de sortir de la comissaria de Moratalaz (Madrid). L'única pregunta referent a l'acció en el Congrés és: “Pot explicar el seu lema [l'avortament és sagrat]?”. La resposta que obtenen d'Alcázar és “es que ho és. I ell (Gallardón) vol arrabassar-mos aquest dret”. Passen a la següent pregunta sense insistir ni qüestionar-se res més; no és una notícia sobre un fet que és evident que importa en la nostra societat, -milers de persones a tota Espanya van sortir a

⁸³ “Tres dones joves, de l'organització feminista internacional Femen [...] han irromput a la sessió a crits”.

manifestar-se per aquest dret-. La notícia és que tres noies amb els pits a l'aire s'han colat al Congrés.

RTVE: “Tres activistas de Femen interrumpen a Gallardón en el Congreso al grito de *aborto es sagrado*”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: RTVE	
Titular: Tres activistas de Femen interrumpen a Gallardón en el Congreso al grito de “aborto es sagrado” ⁸⁴	
Encapçalament: No	
Tipologia de peça: Vídeo (1'18”)	
Data: 10 d'octubre de 2013	Enllaç web:
Autor/a: José Ignacio Menchero	http://www.rtve.es/noticias/20131010/tres-activistas-femen-interrumpen-gallardon-congreso-grito-aborto-sagrado/760740.shtml
Localització: Madrid, Congrés dels Diputats	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Tres activistes interrompen la sessió del Congrés dels Diputats al crit d'avortament és sagrat. Aquest fet altera la sessió de tal forma que els diputats s'increpen entre ells perquè alguns d'IU aplaudeixen la protesta.

Conseqüències

Tensió entre les declaracions de Cayo Lara (IU) i Alberto Ruiz-Gallardón (PP); i Femen passa a disposició judicial.

Context

No hi ha cap tipus de context. Ni tan sols apareix en la notícia la paraula “reforma”. El telenotícies dona per suposat que els espectadors ja saben que Femen està denunciant la reforma de l'avortament que vol impulsar el PP. Em sembla una pràctica molt incorrecta, primer perquè obvien la importància d'un moviment polític, el qual una gran part de la societat hi està en contra; i per altra banda, redueix a les activistes a un simple complement de la notícia, des del moment que centra la majoria de la peça en l'intercanvi de declaracions entre Alberto Ruiz-Gallardón (PP) i Cayo Lara (IU).

Antecedents

A la notícia no es mencionen ni els antecedents de les tensions que puguin existir entre el PP i IU, ni de la història de Femen. De fet, el presentador es refereix a elles

⁸⁴ Tres activistes de Femen interrompen a Gallardón en el Congrés al crit d'avortament és sagrat”.

com “les tres dones”, no les identifiquen, i això que una de les tres és la fundadora del moviment de Femen a Espanya (Lara Alcázar), i l’altre és una de les activistes més mediàtiques i fundadora del moviment a Ucraïna, Inna Schevchenko. En aquest aspecte, crec que hi ha una manca de compromís de l’informatiu per intentar abordar el tema amb profunditat, sembla que si no les identifiquen no tenen gaire importància i només son tres dones qualsevol.

Fonts

Alberto Ruiz-Gallardón, Cayo Lara i Jesús Posada.

Declaracions

- Jesús Posada: *“yo lo que temía es que hubiese ocurrido alguna desgracia, que podría haberla habido”*⁸⁵.
- Alberto Ruiz-Gallardón: *“me ha extrañado que el tema del que hablabamos pudiera ser objeto de un grito tan imposible de entender como “aborto es sagrado”, pero a que además sea aplaudido por los diputados de Izquierda es una cosa que me extraña mucho más”*⁸⁶.
- Cayo Lara li respon: *“en un parlamento donde se aplauden medidas crueles contra gente que sufre mucho, nadie debería de extrañarse de que se aplauda una protesta por el derecho al aborto de las mujeres”*⁸⁷.

Crec que és important manifestar que la declaració de Jesús Posada no aporta res a la notícia, només l’increment de sensació de dramatisme.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

El presentador només intervé breument per explicar l’entrada i la conclusió de la notícia, pel qual manquen avaluacions del mateix mitjà, però hi ha alguns detalls que influeixen en la forma d’informar. Per exemple, quan remarquen que les activistes cridaven, i en segon pla es sent xivarri. *“A las 9:19h, Alberto Ruiz Gallardón respondía a una pregunta sobre inmigración de UPyD (gritos). Chillaban “aborto es sagrado”, son tres activistas del movimiento Femen, han subido a las columnas y barandillas de las tribunas y han resistido durante unos minutos, hasta que han sido desalojadas”*⁸⁸.

⁸⁵ “El que jo temia és que ocorregués una desgràcia, que podria haver passat”.

⁸⁶ “M’ha estranyat que el tema del qual xerràvem pogués ser objecte d’un crit tan impossible d’entendre com “avortament és sagrat”, però que a més a més sigui aplaudit pels diputats d’Izquierda Unida és quelcom que m’estranya molt més”.

⁸⁷ “En un parlament on s’aplaudeixen mesures cruels contra gent que sofreix molt, ningú hauria d’estranyar-se que s’aplaudeixi una protesta pel dret a l’avortament de les dones”.

⁸⁸ “A les 9:19 h, Alberto Ruíz Gallardón responia a una pregunta sobre immigració d’UPyD (crits de fons). Cridaven “avortament és sagrat”, són tres activistes del moviment Femen, han pujat a les columnes i baranes de les tribunes i han resistit durant uns quants minuts, fins que han estat desallotjades”.

També marca la diferència la forma en com expliquen l'acció de protesta, que en aquest cas no queda gens clara, ja que ni expliquen si van amb el tors nu, el perquè de la protesta, l'estètica o qui són. Com a punt final del tractament del mitjà, el titular decideix que Femen *interromp*, no denuncia (*“tres activistas de Femen interrumpen a Gallardón en el Congreso al grito de “aborto es sagrado”*).

Arxius audiovisuals

El tractament de les imatges del vídeo és correcte, en el sentit que il·lustra els fets però no se centra només en la figura de les tres dones, sinó que recull les reaccions dels diputats i utilitza molts plans generals, a fi que el focus d'atenció no siguin els pits nus de les dones, sinó la protesta en si. No obstant això, el to del presentador deixa molt a desitjar. Es refereix a les activistes com “les tres dones”, no les identifiquen, i això que una de les tres és la fundadora del moviment de Femen a Espanya (Lara Alcázar), i l'altre una de les fundadores a Ucraïna i de les activistes més mediàtiques, Inna Schevchenko. En aquest sentit crec que hi ha una manca de compromís de l'informatiu per intentar abordar el tema amb profunditat, sembla que si no les identifiquen perden credibilitat.

Informació complementària

No.

No hi ha notícies al respecte a:

- Le Monde
- BBC News

5. 2. Femen contra Rouco Varela

Antonio Mª Rouco Varela és l'actual arquebisbe de Madrid i l'expresident de la Conferència Episcopal Espanyola, un home que durant més dotze anys s'ha postulat a favor de la vida i que es posiciona en un dels extrems més conservador de la jerarquia eclesiàstica de l'església, segons Eldiario.es⁸⁹. En ocasions puntuals durant l'any 2013 va jugar un paper important en els mitjans, arran de la seva postura contraria a l'avortament i per les seves exigències morals i ètiques als polítics. El cardenal, d'ideologia conservadora, advocava pels drets dels nou nascuts, considerant-los un "bé jurídic que ha de ser custodiat i protegit per la llei", en una entrevista realitzada per l'ABC i recollida per El Periódico el 15 d'abril de 2013.

Uns mesos abans, Rouco Varela va anunciar en roda de premsa que els polítics d'Espanya havien de respondre als principis ètics de la cristiandat, i va exigir la reforma de la llei de l'avortament i dels matrimonis homosexuals, argumentant que "els principis morals no admeten excepcions", segons publicà La Vanguardia el 15 d'abril de 2013.

En el context del tira-afluixa en relació a la reforma de l'avortament, Femen va aprofitar l'ocasió per reivindicar el dret a decidir de les dones sobre el seu propi cos, el dia posterior a la celebració d'una massiva manifestació amb el mateix lema pels carrers de Madrid. Cinc activistes de Femen van abalçar-se sobre el cardenal, quan aquest baixava del seu cotxe per impartir un ofici, i li van llançar calcetes amb taques vermelles que simulaven sang; una acció que perseguia reivindicar els drets de la dona, tal com van fer altres tres integrants de Femen a l'octubre al Congrés dels Diputats.

⁸⁹ S.f. (2014, 11 de març). El infierno, según Rouco Varela. *Eldiario.es*. Recuperat de: http://www.eldiario.es/sociedad/Despedida-trienios-cardenal-Rouco-Varela_0_237626410.html

Le Monde: “Des Femen se mobilient pour le droit à l’avortement en Espagne”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: Le Monde	
Titular: Des Femen se mobilisent pour le droit à l'avortement en Espagne ⁹⁰	
Encapçalament: No	
Tipologia de peça: Text digital	
Data: 3 de febrer de 2014	Enllaç web: http://www.lemonde.fr/europe/article/2014/02/03/des-femen-se-mobilisent-pour-le-droit-a-l-avortement-en-espagne_4358663_3214.html?xtmc=femen_rouco_varela&xtcr=1
Autor/a: AFP	
Localització: Madrid	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Cinc activistes del moviment espanyol de Femen s’han abalanzat contra el cardenal Antonio Mª Rouco Varela, un dels principals instigadors de la reforma de l’avortament que ha impulsat el PP segons Femen, quan aquest anava a donar una missa a la tarda en el centre de Madrid. Les noies li han llançat calcetes amb taques vermelles, i al tors i a l’esquena hi portaven escrit “Toño, fuera de mi coño” en referència al primer nom de Rouco Varela, Antonio -tot i que això no ho especifica el text, es pot veure a través de les imatges-.

Conseqüències

Alguns fidels que estaven a les portes de l’Església en qüestió –no s’especifica quina- han carregat contra les activistes, per tal d’ajudar al cardenal. Les noies han sortit corrent abans que la policia arribés a l’escena de la protesta, i posteriorment han validat la protesta en nom de Femen a través de la xarxa social Facebook.

Context

El passat desembre, el president del Partit Popular Mariano Rajoy va presentar una reforma de llei de l’avortament, que suprimia la llei del 2010 de terminis, i que només permetia avortar en cas de malformacions greus dels fetus o després d’una violació – amb denúncia prèvia-. Le Monde explica que la reforma ha suscitat tensions dins el mateix PP i que Rajoy la presentarà al Parlament –no s’especifica quan-; però no es parla de les reaccions de la població espanyola, ni de les recents manifestacions que hi va haver en contra de la reforma. D’aquesta forma, la protesta de Femen potser

⁹⁰ Femen es mobilitza pel dret a l’avortament a Espanya.

queda una mica despenjada del tema, ja que en certa manera vénen a representar un gran rebuig per una part de la societat cap a la negació de l'avortament, i pareix que aquesta postura no quedi gaire clara.

Antecedents

No s'especifiquen, ni per part de Femen pel que fa a les protestes contra la reforma de l'avortament – el passat octubre, Femen havia irromput a una sessió del Congrés dels Diputats per denunciar la reforma de l'avortament davant el ministre Gallardón-, ni respecte al paper d'Antonio Mª Rouco Varela en relació a a la reforma esmentada.

Fonts

Facebook oficial de Femen i el Projecte de Llei de la reforma de l'avortament presentat al Parlament.

Declaracions

No n'hi ha.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

Hi ha molt poca avaluació per part de Le Monde. Cal tenir en compte que la peça és una informació d'agències, que segurament no ha estat molt treballada –sinó la firmaria un periodista-, pel qual manquen declaracions, no hi ha quasi antecedents i es troba a faltar la versió de Femen i del mateix cardenal Rouco Varela. L'únic que potser sí que posiciona una mica al mitjà és la menció a les divisions internes al PP que ha provocat la reforma de l'avortament, fet que contribueix a la idea que la reforma és bastant restrictiva en relació a la que hi havia anteriorment; especialment tractant-se de tensions internes dins un partit d'ideologia conservadora. De Femen no hi ha cap comentari especial, de fet ni tan sols expliquen que anaven sense camiseta, cosa que imagino que té relació amb que la notícia és del 2014 i ja és globalment coneguda la metodologia de les accions de Femen –o perquè ja no volen caure en el recurs fàcil de mencionar el *top-less*-.

Arxius audiovisuals

La imatge correspon a les cinc activistes espanyoles de Femen, en el moment que aborden al cardenal Rouco Varela durant l'assistència a un ofici. En ella, es veu com les dones, despullades de cintura cap a dalt, llancen calcetes al cap del cardenal. En el tors i en l'esquena –perquè es pugui llegir bé i captar per totes les càmeres- porten escrit “Toño, fuera de mi coño”. El missatge és clar, senzill i contundent. La fotografia no suscita cap tipus de morbositat a causa del pla general, que no permet veure cap detall dels pits de les activistes; més aviat il·lustra l'acció en general. El fotògraf també ha captat el moment en que alguns capellans han sortit a ajudar a Rouco Varela a entrar a l'església, tot i que la notícia diu que també el van ajudar alguns fidels que, presumeixo, es trobaven dins l'edifici en aquell moment.

Informació complementària

No.

El País: “Activistas de Femen protestan ante Rouco por la reforma del aborto”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: El País	
Titular: Activistas de Femen protestan ante Rouco por la reforma del aborto ⁹¹	
Encapçalament: Cinco mujeres con el torso desnudo abordan al presidente de la Conferencia Episcopal ⁹²	
Tipologia de peça: Text digital	
Data: 3 de febrer de 2014	Enllaç web:
Autor/a: Efe	http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/02/02/actualidad/1391372833_430221.html
Localització: Madrid	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Cinc activistes de Femen amb el tors nu han abordat aquesta tarda al president de la Conferència Episcopal, Antonio Mª Rouco Varela. Cridant “¡aborto és sagrado!⁹³”, han aprofitat el camí del cotxe del cardenal a l'entrada de la parròquia de Santos Justos y Pastor per llençar-li calcetes amb taques vermelles, que simulaven la sang. Els parroquians han sortit a ajudar a Rouco Varela, i han tancat les portes de l'església quan aquest ha aconseguit entrar a l'edifici. Llavors, Femen ha marxat mentre alguns vianants les acomiadaven amb aplaudiments.

Conseqüències

No es detallen, les noies han marxat i el cardenal ha entrat a l'edifici. No es parla de violència per part dels parroquians ni es menciona a la policia, com en altres peces informatives.

Context

En aquesta peça sí que s'explica en detall el context per situar l'acció de Femen. En els paràgrafs que segueixen a l'explicació dels esdeveniments principals, s'explica que l'acció s'ha produït l'endemà de la manifestació de milers de persones a Madrid en contra la reforma de l'avortament impulsada pel ministre Gallardón, del Partit Popular.

⁹¹ Activistes de Femen protesten davant Rouco per la reforma de l'avortament.

⁹² Cinc dones amb el tors nu aborden al president de la Conferència Episcopal.

⁹³ Avortament és sagrat!.

Antecedents

No es coneixen. No relacionen l'acció de Femen amb la del Congrés dels Diputats, ni expliquen perquè s'abalancen sobre Rouco Varela en concret.

Fonts

Antonio Ruiz Gallardón.

Declaracions

- Femen: *"¡aborto es sagrado!"*
- Antonio Ruiz Gallardón: *"tenéis mi palabra y mi compromiso personal de que no habrá ni un insulto ni un grito ni una descalificación que a este ministro le vaya a hacer abdicar de cumplir el compromiso que adquirí con el presidente del Gobierno y con todos vosotros de dar cumplimiento a nuestro programa electoral y regular los derechos de las mujeres, pero también los derechos de los concebidos y no nacidos"⁹⁴*

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

Es tracta de la peça més llarga (7 paràgrafs, amb cita inclosa) de les que expliquen l'acció. Detalla on es va produir, com i perquè, tot i que també identifica la protesta com un "incident". S'equivoca quan diu que les activistes porten escrit al tors "Femen", quan la gran majoria d'elles s'han dibuixat al tors i a l'esquena "aborto és sagrado" i "Toño, fuera de mi coño". És interessant que especifiquin que l'acció es va produir just després d'una gran manifestació contra la reforma de l'avortament a Madrid, ja que d'alguna forma recolza la idea de que està justificat el que van fer, no era una acció improvisada i sense sentit. També és positiu que incloguin les promeses que realitza Gallardón, en quant a que no pensa cedir en el seu propòsit de tirar endavant la seva reforma de l'avortament, cridi qui cridi. Crec que no afavoreix massa al ministre, en el sentit que està dient indirectament que li és indiferent quanta gent es manifesti, i això mai pot ser un punt positiu per a un dirigent polític que vetlla pel país.

Arxius audiovisuals

Sí, El País publica una fotogaleria amb les imatges de la protesta contra Rouco Varela. Aquesta és la que han escollit com a principal:

⁹⁴ "Teniu la meua paraula i el meu compromís personal que no hi haurà ni un insult, ni un crit, ni una desqualificació que a aquest ministre li faci abdicar de complir el compromís que vaig adquirir amb el president del Govern i amb tots vosaltres de donar compliment al nostre programa electoral i regular els drets de les dones, però també els drets dels concebuts i no nascuts".

La fotografia, on apareix en primer pla una de les activistes de Femen, produeix la sensació d'una escena violenta. El rostre i l'expressió de l'activista denota ràbia, mentre que Rouco Varela està en una posició que simula debilitat. Els parroquians que l'ajuden també tenen el rostre crispat i nerviós, i tot plegat conforma un conjunt de tensió extrema. Els pits de l'activista segueixen funcionant com a focus d'atracció del lector, però la paraula FUERA li resta protagonisme a la nuesa del tors, a parer meu.

Informació complementària

Sí, El País també publica un vídeo de Youtube gravat per un videoaficionat, on es veu com les activistes aborden al cardenal, cridant "aborto és sagrado". En el vídeo sí que es pot veure les reaccions dels parroquians, que enganxen a les noies amb certa violència, per tal que no s'acostin a Rouco Varela –tot i que en cap moment el toquen-.

RTVE: “Cinco activistas de Femen abordan a Rouco Varela con gritos contra la reforma de la ley del aborto”

FITXA TÈCNICA	
Mitjà de publicació: RTVE	
Titular: Cinco activistas de Femen abordan a Rouco Varela con gritos contra la reforma de la ley del aborto ⁹⁵	
Encapçalament: Han abordado al arzobispo de Madrid al grito de "aborto es sagrado". Le han lanzado bragas manchadas de rojo cuando iba a entrar en una iglesia ⁹⁶	
Tipologia de peça: Vídeo (29”)	
Data: 3 de febrer de 2014	Enllaç web: http://www.rtve.es/noticias/20140202/cinco-activistas-femen-abordan-rouco-varela-gritos-contra-reforma-ley-del-aborto/868700.shtml
Autor/a: Rtve i Efe	
Localització: Madrid	

ANÀLISI

Esdeveniments principals

Cinc activistes de Femen aborden al President de la Conferència Episcopal espanyola Antonio Mª Rouco Varela, quan aquest es dirigia a oficiar una missa al centre de Madrid. En el breu camí entre el cotxe del cardenal i la porta de l'església, les integrants de Femen s'han llançat sobre ell mentre cridaven “¡aborto es sagrado!, i li han llençat calcetes tacades de sang – tot i que això no es veu a les imatges gravades-. L'incident s'ha produït a les vuit de la tarda.

Conseqüències

Els capellans de la parròquia han hagut de sortir a ajudar a Rouco Varela perquè pogués entrar a la capella. De les activistes de Femen no es coneix cap reacció posterior ni es menciona cap intervenció policial.

Context

Es desconeix el context. L'únic evident és que està relacionat amb l'avortament, però no es menciona la reforma del PP, ni la relació amb Rouco Varela, ni es detalla cap altra informació sobre l'acció de protesta de Femen.

⁹⁵ Cinc activistes de Femen aborden a Rouco Varela amb crits contra la reforma de l'avortament.

⁹⁶ Han abordat a l'arquebisbe de Madrid al crit de “avortament és sagrat”. Li han llençat calcetes tacades de vermell quan anava a entrar a una església.

Antecedents

Es desconeixen. No se sap d'on surten les activistes ni perquè protesten. No es fa referència a l'acció anterior al Congrés dels Diputats, que tenia com a objectiu el mateix ítem, protestar contra la reforma de l'avortament. El telenotícies no en diu ni una paraula.

Fonts

Com a font només hi ha el clip del que ha succeït.

Declaracions

No n'hi ha, només el soroll ambient que reproduïen els crits de Femen, promulgant que l'avortament és sagrat.

Expectatives i avaluacions pròpies del mitjà

El presentador dóna pas al vídeo de la notícia explicant que fa menys d'una hora s'ha produït un *incident* a Madrid. Seguidament, el vídeo il·lustra la protesta de les activistes, i finalitza amb la veu del presentador, qui especifica que l'*incident* s'ha produït a les vuit de la tarda. Dues vegades apareix la paraula per consignar el que realment era una *protesta* o una *manifestació*. El presentador també especifica que actuen amb el tors nu, però en cap moment fa referència al missatge que hi porten escrit.

Els subtítols que acompanyen la notícia denoten que el mitjà no simpatitza amb la protesta. Només es diu que han "abordat" al cardenal i que li han "llançat" calcetes, però no expliquen en cap moment quina era la finalitat d'aquesta acció.

Arxius audiovisuals

Abunden els mig i primer plans en el vídeo, la càmera es troba molt a prop de les activistes. Les imatges denoten violència, ja que es veu com els capellans estiren a les noies amb força, fet que pot arribar a ser justificable si les noies anaven a llençar-se físicament sobre el cardenal –d'edat avançada, però no s'arriba a explicar si calia tal reacció violenta per part dels homes.

Informació complementària

No.

No hi ha notícies al respecte a:

- BBC News
- The Guardian
- Euronews

SÍNTESI FINAL

De l'espectacle a la informació

En la gran majoria d'ocasions, si Femen surt a la premsa és per l'espectacle que organitzen. En aquest aspecte, s'ha de reconèixer que és tot un encert per part d'elles. Amb una gran estratègia de màrqueting han aconseguit crear una marca mundialment reconeguda, que crea adoració i rebuig per parts iguals però que –i aquest és el seu màxim assoliment-, no deixa indiferent a ningú. No obstant això, encara falta fer el salt qualitatiu del què és espectacle al què és informació. La intenció de Femen és que, a través dels seus jocs mediàtics, la premsa se centri en les seves denúncies. Però pel que he analitzat, pocs mitjans han estat capaços d'endinsar-se en el rerefons que amb tanta energia denuncia Femen.

La majoria de les peces dels mitjans de comunicació trien el titular per l'acció que ha realitzat Femen, més que pel que ha denunciat. L'esdeveniment principal és l'actuació de protesta, i pocs mitjans s'encarreguen de contextualitzar-la i explicar la seva finalitat. Potser és un error del mateix moviment de Femen. Qui sap si seria convenient que canviés d'estratègia per aconseguir aprofundir en el missatge. Però el que és evident és que els periodistes, que són qui tenen la responsabilitat d'anar més enllà del que qualsevol pot veure i contar allò que no tothom pot percebre, fallen en el seu propòsit. Excepte en comptades ocasions, la majoria de mitjans no aprofundeixen en el concepte denunciat –alguns ni ho expliquen-. A més a més, els mitjans segueixen tendint a desvalorar les accions perquè les realitzen dones, a les quals moltes vegades despersonalitzen sense ni tan sols identificar-les. Tot i que la seva presència no és insignificant en la premsa, no és a causa de l'interès dels mitjans pel moviment social feminista (un àmbit que, sense caure en diferències de gènere, ja està bastant infravalorat en els mitjans de comunicació actuals); sinó gràcies a l'estratègia comunicativa que Femen ha creat.

Amb l'anàlisi del conjunt de les peces també s'evidencia bastant la línia editorial de cada mitjà. Per exemple, The Guardian, Euronews i Le Monde tendeixen a simpatitzar amb les activistes, mentre que El País i Rtvé són bastant més neutres i no li dediquen tant d'espai mediàtic com els altres mitjans. És curiosa la redacció de les notícies del portal Euronews, que denota un estil més contundent i agressor en les seves peces que, tot i ser breus, solen destacar aspectes informatius que en les altres peces ni es nomenen, especialment els elements relacionats amb el context. BBC News tendeix a publicar pocs vídeos de les activistes relacionats amb els esdeveniments escollits, pel

qual la seva presència és quasi nul·la en l'anàlisi. No crec que es degui a una manca d'interès, ja que en el seu servidor web alberga una gran quantitat de notícies sobre Femen; però aquests esdeveniments en concret no van tenir tanta importància per al mitjà.

Pel que fa a l'impacte audiovisual, ja a *Google Imágenes* hi trobem una quantitat indecent de fotografies sobre les activistes de Femen. Algunes són fotografies artístiques que formen part de l'estratègia del moviment feminista, però les altres pertanyen a fotògrafs, periodistes i aficionats. La part recurrent de les fotografies? Els pits. En l'anàlisi realitzada, d'11 fotografies publicades, només a dues no s'hi apareixen els pits de les activistes. De 17 notícies, només un 20% estan ben treballades i contextualitzades. Els vídeos, en canvi, són les peces informatives que tenen més impacte i en les que s'intenta oferir més informació; ja que el periodista ha d'aportar quelcom més que el que es reproduïx en les imatges. És evident que la informació, ara per ara, està sotmesa a la batuta de la velocitat que s'ha instal·lat en les nostres vides per regir multitud d'aspectes del nostre dia a dia; però també és evident que avui tenim al nostre abast quasi qualsevol font d'informació, així que no hi ha excusa per no contextualitzar els fets.

No és poca la polèmica que gira al voltant de Femen. No se sap fins a quin punt són només una tendència o són realment activistes feministes, si són un producte de màrqueting ideat per un home, o si seran capaces d'ampliar les seves escissions en els següents anys. Però si és constatable que han aconseguit mobilitzar un gran nombre de noies que fins ara no s'havien revoltat contra el sistema. Per exemple, fa unes poques setmanes, Josephine Markmann va irrompre en una roda de premsa convocada pel president del Banc Central Europeu, Mario Draghi, llençant confeti. La noia és una ex activista de Femen, que va actuar per compte propi i totalment vestida. Markmann va deixar Femen perquè pensava que s'havien de realitzar accions diferents per no caure en l'obvietat, però això no ha impedit que hagi volgut desenvolupar-se com a activista feminista per altres vies.

Les integrants de Femen utilitzen el seu cos com a recipient de protesta, però molts només hi veuen un cos atractiu. Alcen les seves veus perquè el missatge es pugui sentir a tot arreu, però altres només senten crits. No agraden a les feministes tradicionals ni als dirigents polítics, són acusades de ser víctimes del patriarcat sota el lideratge de Viktor, i en ocasions com les de Bielorrússia, les tracten com a vulgars

prostitutes. Les seves accions no-violentes quasi sempre tenen una resposta violenta, i cada vegada que actuen han de callar i aguantar els cops.

Femen es rebel·la contra una societat adormida, rompent els esquemes i transgredint les normes, però encara queda un llarg camí per aconseguir que els mitjans estiguin a l'altura de poder captar el missatge d'aquest nou moviment social feminista. Si són un producte de màrqueting o un moviment social real és quelcom que només dependrà de la capacitat de Femen per adaptar-se i sobreviure als anys esdevenidors. Però mentrestant, els professionals del sector de la comunicació hauríem de reviscolar la mirada periodística i intentar aprofundir en un moviment que sembla que ha posat el focus en qüestions que ens afecten actualment: patriarcat, opressió i desigualtat. No ens deixem emportar per la indiferència.

BIBLIOGRAFIA

Llibres i articles en paper

- Arendt, H., & Cruz, M. (1993). *La condición humana* (Vol. 306). Barcelona: Paidós.
- Beauvoir, S. (1972). *El segundo sexo. Los hechos y los mitos*. Buenos Aires: Ediciones.
- Femen. (2014). *En el principio era el cuerpo*. Barcelona: Malpasso
- Friedan, B. (1983). *The Feminine Mystique*. 1963. *Reprint*. New York: DeU.
- Nash, M. (2004). *Mujeres en el mundo: Historia, retos y movimientos*. Barcelona: Alianza Editorial.

Recursos electrònics

- Artículos de revista i pàgines web

- Cervera, M. (2013). Desobediencia civil desde el feminismo. *Boletín Ecos*, 23, 1-7.
Recuperat el 3 de març de 2015, de: www.rebellion.org/docs/169753.pdf
- Comesaña, G. (1999). El Segundo Sexo. Actualidad y Pertinencia. *Utopía y Praxis Latinoamericana*, 4(8), 27-38. Recuperat el 10 de diciembre de 2014, de http://pmayobre.webs.uvigo.es/textos/gloria/segundo_sexo.doc
- Mafalda, S. (2010, diciembre 25). "Lo personal es político: el surgimiento del feminismo radical", en teoría feminista: de la Ilustración a la globalización. *Una Mafalda en el mundo*. Recuperat de: <http://silviamafalda.blogspot.com.es/2010/12/lo-personal-es-politico-el-surgimiento.html>
- Miyares, A. (1999). 1848: El manifiesto de "Seneca Falls". *Leviatan*, 75, 135-158.
Recuperat el 22 de febrer de 2015, de http://pmayobre.webs.uvigo.es/textos/varios/seneca_falls.pdf
- Nash, M. (2006). Lo intercultural en acción, identidades y emancipaciones. *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, 73-73, 39-57. Recuperat el 15 d'abril de 2015, de: www.cidob.org/es/content/download/1835/17632/.../73-74nash_cast.pdf
- Obregón, M. E. W. (1999). Feminismo y democracia: Más allá de las viejas fronteras. *Análisis Político. Colombia*, (37), 18-37. Recuperat el 29 de març de 2015, de <http://www.bdigital.unal.edu.co/40088/>
- Prieto, C. i Rodríguez, M. (2010). El cuerpo femenino: desnudos de mujer en el arte del siglo XIX. *El genio maligno. Revista de humanidades y ciencias sociales*, 7, 67-107. Recuperat el 10 de maig de 2015, de <http://elgeniomaligno.eu/el-cuerpo->

[femenino-desnudos-de-mujer-en-el-arte-del-siglo-xix-carolina-prieto-quiros-y-mar-rodriguez-rodriguez/](#)

Schulz, A. (2009). Las mujeres de Greenham Common. *135 mujeres tejiendo la paz*.

Recuperat de: www.1325mujerestejiendolapaz.org/sem_greenham.html

Valcárcel, A. (2000). La memoria colectiva y los retos del feminismo. *Mujeres en Red*.

El periódico feminista, 1-21. Recuperat el 9 de desembre de 2015, de

<http://www.mujaresenred.net/spip.php?article241>

Wollstonecraft, M. (1975). Vindicación de los derechos de la mujer. *Asparkia*, IX, 181-

186. Recuperat el 10 de gener de 2015, de: [http://www.e-](http://www.e-revistas.uji.es/index.php/asparkia/article/view/952/860)

[revistes.uji.es/index.php/asparkia/article/view/952/860](http://www.e-revistas.uji.es/index.php/asparkia/article/view/952/860)

- Articles de diari en format electrònic

Afp Tv. (2012, 22 de juny). Une activiste de Femen entre seins nus dans l'enclos du cochon prédicateur. *Le Monde*. Recuperat de:

http://www.lemonde.fr/europe/video/2012/06/22/une-activiste-de-femen-entre-seins-nus-dans-l-enclos-du-cochon-predicateur_1723143_3214.html

Afp Tv. (2014, 3 de febrer). Des Femen se mobilisent pour le droit à l'avortement en Espagne. *Le Monde*. Recuperat de:

http://www.lemonde.fr/europe/article/2014/02/03/des-femen-se-mobilisent-pour-le-droit-a-l-avortement-en-espagne_4358663_3214.html?xtmc=femen_rouco_varela&xtcr=1

Browser, B. (2013, 8 d'abril). Femen seins nus, Poutine oeil vif. *Le Monde*. Recuperat de:

<http://bigbrowser.blog.lemonde.fr/2013/04/08/paradoxe-poutine-cachez-ce-sein-que-je-saurai-voir/>

Connolly, K. (2013, 12 d'abril). Femen activist tells how protest against Putin and Merkel was planned. *The Guardian*. Recuperat de:

<http://www.theguardian.com/world/2013/apr/12/femen-activist-protest-putin-merkel>

Díaz, A. (2013, 9 d'octubre). Activistas de Femen irrumpen en el Congreso: "aborto es sagrado". *El País*. Recuperat de:

http://politica.elpais.com/politica/2013/10/09/actualidad/1381304240_913874.html

Efe. (2014, 2 de febrer). Cinco activistas de Femen abordan a Rouco Varela con gritos contra la reforma de la ley del aborto. *Rtve*. Recuperat de:

<http://www.rtve.es/noticias/20140202/cinco-activistas-femen-abordan-rouco-varela-gritos-contra-reforma-ley-del-aborto/868700.shtml>

Efe. (2014, 3 de febrer). Activistas de Femen protestan ante Rouco por la reforma del aborto. *El País*. Recuperat de:

http://sociedad.elpais.com/sociedad/2014/02/02/actualidad/1391372833_430221.html

Menchero, J. (2013, 10 d'octubre). Tres activistas de Femen interrumpen a Gallardón en el Congreso al grito de "aborto es sagrado". *Rtve*. Recuperat de:

<http://www.rtve.es/noticias/20131010/tres-activistas-femen-interrumpen-gallardon-congreso-grito-aborto-sagrado/760740.shtml>

N.M. (2008, febrer 1). 215 mujeres presentan ante la justicia documentos de autoinculpación por abortar. *Eldia.es*. Recuperat de:

<http://eldia.es/canarias/2008-02-01/10-mujeres-presentan-justicia-documentos-autoinculpacion-abortar.htm>

Press, E. (2013, 20 d'agost). Amina abandona Femen. *El País*. Recuperat de:

http://sociedad.elpais.com/sociedad/2013/08/20/actualidad/1376984740_051950.html

Press, E. (2013, 8 d'abril). Las activistas de Femen protestan contra Putin en

Hannover. *Rtve*. Recuperat de: <http://www.rtve.es/alicarta/videos/noticias-24-horas/activistas-dde-femen-protestan-contra-putin-hannover/1753226/>

Reuters (2012, 23 de maig). Euro 2012: Topless Femen activists in Ukraine plan football championship protests. *The Guardian*. Recuperat de:

<http://www.theguardian.com/world/video/2012/may/23/euro-2012-topless-activists-ukraine>

Rosenberg, S. (2013, 8 d'abril). President Putin shrugs off German and Dutch protests.

BBC News. Recuperat de: <http://www.bbc.com/news/world-europe-22072994>

S.f. (2011, 2 de desembre). Mujeres en pie de guerra en Ucrania. *Euronews*.

Recuperat de: <http://es.euronews.com/2011/12/02/mujeres-en-pie-de-guerra-en-ucrania/>

S.f. (2012, 31 de maig). Tve nos descubre a las activistas contrarias a la Eurocopa.

Rtve. Recuperat de: <http://www.rtve.es/alicarta/videos/telediario/tve-descubre-activistas-ucranianas-contrarias-eurocopa/1425502/> -

S.f. (2013, 20 d'agost). Amina Sboui quitte les Femen, "organisation islamophobe". *Le*

Monde. Recuperat de: http://www.lemonde.fr/tunisie/article/2013/08/20/tunisie-amina-quitte-les-femen_3463727_1466522.html

- S.f. (2013, 8 d'abril). Femen ataca de nuevo en Hannover, para sorpresa de Putin y Merkel. *Euronews*. Recuperat de: <http://es.euronews.com/2013/04/08/femen-ataca-de-nuevo-en-hanover-para-sorpresa-de-putin-y-merkel--/>
- S.f. (2013, 9 d'octubre). Femen irrumpe en el Congreso de los Diputados español para defender el aborto. *Euronews*. Recuperat de: <http://es.euronews.com/2013/10/09/femen-irrumpe-en-el-congreso-de-los-diputados-espanol-para-defender-el-aborto/>
- S.f. (2014, 11 de març). El infierno, según Rouco Varela. *Eldiario.es*. Recuperat de: http://www.eldiario.es/sociedad/Despedida-trienios-cardenal-Rouco-Varela_0_237626410.html
- Thorpe, V. (2013, 26 de maig). Truth behind the death of suffragette Emily Davison is finally revealed. *The Guardian*. Recuperat de <http://www.theguardian.com/society/2013/may/26/emily-davison-suffragette-death-derby-1913>

Multimèdia

Ukraine is not a brothel. (2013) Pel·lícula dirigida per Kitty Green. Ucraïna / Australia, Camera Club&Pocket Post [online]

Annex

Annex 1. Fotografies de l'artista Spencer Tunick

Milers de models posen a Munich. Font: <http://www.rpp.com.pe/filecdn.php?f=/fotos/entretenimiento/fotografias-tunick2012/tunick05.jpg>

Fotografia de Spencer Tunick. Font: <http://ninethousandthings.com/wp-content/uploads/2009/06/Spencer-Tunick-Montauk-1.jpeg>

Annex 2. “Bodies, 6 women, 1 man”

Fotografies de Nadav Kande, en la mostra Bodies: 6 women, 1 man. Font: http://www.huffingtonpost.es/2013/01/16/fotos-arte-cuerpos-desnudos_n_2487713.html

Annex 3. El País. Activistas de Femen irrumpen en el Congreso: “El aborto es sagrado” (9 d’octubre de 2013)

1.1. Presente y futuro de la ley del aborto

La ley actual permite abortar sin dar explicaciones hasta la semana 14 de gestación. Es una ley de plazos que equipara el modelo español con la legislación de otros países de Europa, como Holanda o Francia. En la mayoría de los países de la Unión Europea hay ley de plazos.

- Entre las semanas 14 y 22 de embarazo, la ley permite abortar únicamente por “grave riesgo para la vida o la salud de la madre o el feto”, determinados tras un dictamen realizado por médicos especialistas distintos de los que practicarían la intervención.
- Un embarazo de más de 22 semanas solo puede interrumpirse si se detectan “anomalías fetales incompatibles con la vida y así conste en un dictamen emitido con anterioridad por un médico o médica especialista, distinto del que practique la intervención, o cuando se detecte en el feto una enfermedad extremadamente grave e incurable en el momento del diagnóstico y así lo confirme un comité clínico”.

Los plazos descritos anteriormente, contemplados en la actual ley, quedarían suprimidos. La nueva norma plantea una vuelta al modelo de supuestos vigente hasta 2010 —violación, malformación del feto o riesgo para la madre—, aunque con modificaciones.

- El supuesto de malformación del feto podría quedar suprimido en la mayoría de los casos. Aunque el ministro ha expuesto distintas opciones en el último año, cobra fuerza aquella en la que el aborto se pueda practicar en los casos de malformación grave y quede prohibido en los de “discapacidad” del feto; pero no está claro qué se entendería por discapacidad.
- Uno de los aspectos que resultaron más polémicos cuando se debatía la última norma aprobada era el que hace referencia a las menores. Las chicas de 16 y 17 años

pueden abortar libremente, aunque deben decírselo a sus padres, que deberán acompañarlas a la clínica. Pero, además, si la menor embarazada alega que contarle en casa le puede generar un conflicto puede abortar sin que los padres sean informados.

- El Gobierno ha reiterado que la nueva norma exigirá a las menores, sin excepción, el permiso de sus tutores para abortar.